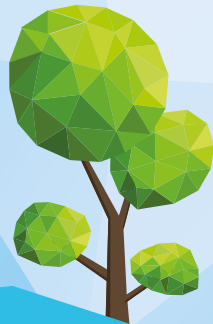
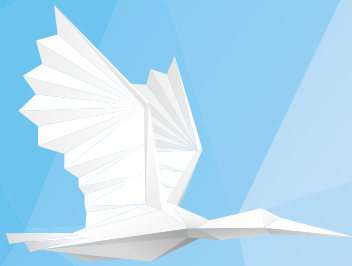

ВІТРОЕНЕРГЕТИЧНИЙ СЕКТОР УКРАЇНИ

2016

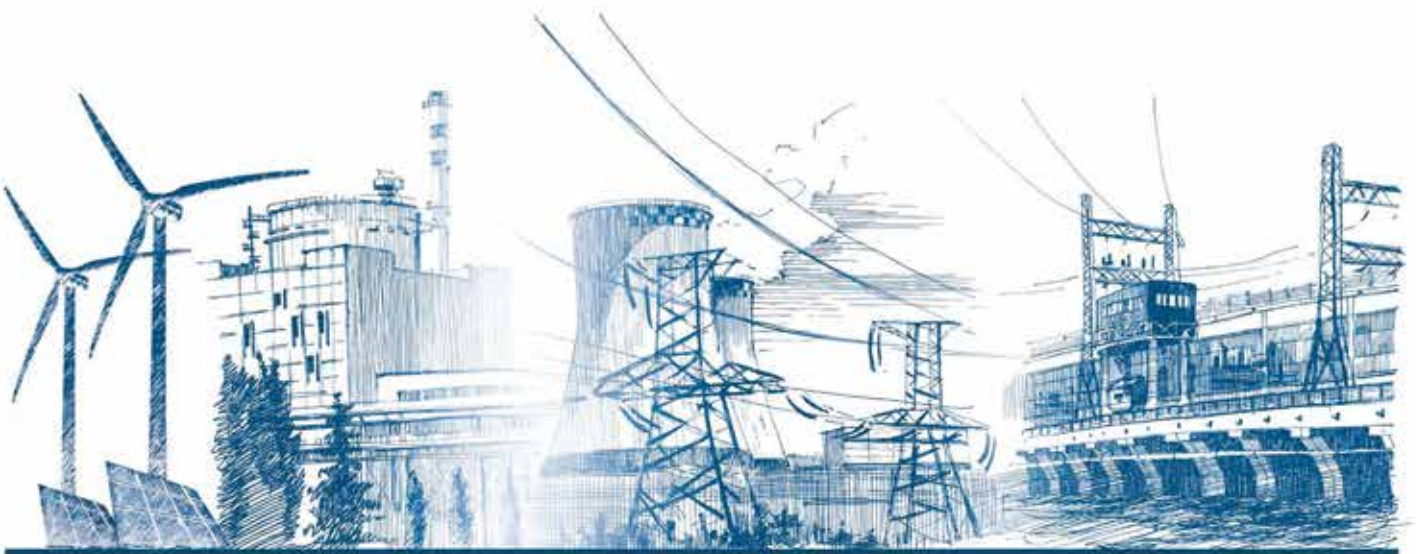

ВСЕУКРАЇНЬСКА ЕНЕРГЕТИЧНА АСАМБЛЕЯ НОРМАТИВНЕ ТА ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

*Під загальною редакцією к.т.н. І. В. ПЛАЧКОВА
та А. Є. КОНЕЧЕНКОВА*

ВІДНОВЛЮВАНА ЕНЕРГЕТИКА ВІТРОВІ ЕЛЕКТРОСТАНЦІЇ

*ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ.
НОРМИ ТА ВИМОГИ*

**СОУ ВЕА.600.1.1/01:2017 ВІДНОВЛЮВАНА ЕНЕРГЕТИКА
СТАНДАРТ ОРГАНІЗАЦІЙ УКРАЇНИ**

ВІТРОЕНЕРГЕТИЧНИЙ СЕКТОР УКРАЇНИ 2016 ОГЛЯД РИНКУ

Даний Огляд підготовлений Громадською Спілкою «Українська вітроенергетична асоціація» (УВЕА) у співпраці з юридичною фірмою SAYENKO KHARENKO.

У даному Огляді використано інформацію Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України, Національної Комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики і комунальних послуг, Державного підприємства «Енергоринок», Державного підприємства «НЕК «Укренерго», Міністерства енергетики та вугільної промисловості України, компаній – членів УВЕА.

Автори:

Галина Шмідт, член правління, Андрій Конеченков, голова правління – громадська спілка «Українська вітроенергетична асоціація»
Олексій Герасимчук, старший юрист,
Олексій Колток, юрист – юридична фірма SAYENKO KHARENKO.

Автори Огляду висловлюють подяку Ярославу Петрову, раднику юридичної фірми АСТЕРС (www.asterslaw.com) і Максиму Сисоєву, юристу міжнародної юридичної фірми DENTONS (www.dentons.com) за їх внесок в підготовку інформації щодо законодавства України в області вітроенергетики та Миколі Савчуку, генеральному директору-власнику компанії ГРЕСА-ГРУПП (www.ggc.com.ua) за допомогу в підготовці інформації щодо сектору малої вітроенергетики України.

Інформація наведена у главі «Відновлювана енергетика та енергетичні реформи» люб'язно надана аналітичним центром DiXi Group (www.dixigroup.org).

© 2017
© ГС «Українська вітроенергетична асоціація»
© ТОВ «Українське вітроенергетичне агентство»
Дата публікації: лютий 2017

www.uwea.com.ua
uwea@i.ua
Тел. +380 (44) 223 29 96

Громадська спілка «УКРАЇНЬСЬКА ВІТРОЕНЕРГЕТИЧНА АСОЦІАЦІЯ» (УВЕА) – неприбуткова організація, діяльність якої спрямована на просування вітроенергетичних технологій та захист інтересів вітроенергетичного сектору на національному та міжнародному рівнях.

УВЕА об'єднує девелоперів вітроенергетичних проектів, виробників і постачальників вітроенергетичного обладнання, енергетичні і будівельні компанії, вчених і дослідників, юристів, громадські організації, споживачів та інших, задіяних у вітроенергетичному секторі.

Українська вітроенергетична асоціація співпрацює з національними, обласними і місцевими органами влади, сприяє поліпшенню обміну інформацією та досвідом серед всіх учасників енергетичного сектору країни.

Асоціація є членом Всесвітньої вітроенергетичної асоціації WWEA і Європейської асоціації WindEurope.

Юридична фірма SAYENKO KHARENKO – одна з провідних юридичних фірм України, що надає повний спектр юридичних послуг. На сьогодні Sayenko Kharenko є однією з найбільших юридичних фірм Києва. Фірма заслужила високу репутацію серед клієнтів завдяки інноваційним юридичним рішенням в усіх основних галузях права:

- Банківське та фінансове право.
- Банкрутство та реструктуризація заборгованості.
- Взаємодія з державними органами (GR).
- Вирішення судових спорів.
- Захист персональних даних.
- Конку rentне право.
- Корпоративна безпека.
- Корпоративне право та M&A.
- Кримінально-правовий захист.
- Міжнародна торгівля.
- Міжнародний арбітраж.
- Нерухомість.
- Оподаткування.
- Ринки капіталу.
- Трудове право та комплаєнс.
- Управління приватним капіталом.

SAYENKO KHARENKO

Команда Sayenko Kharenko розробила багато нових продуктів і структурувала значну кількість інноваційних трансакцій, сприяючи розвитку провідних галузей економіки України. Клієнти Sayenko Kharenko зазначають, що головні переваги співпраці з фірмою – це практичність і ефективність юридичного супроводу, а також чітке розуміння стратегічних бізнес-цілей клієнтів.

Sayenko Kharenko виступає юридичним радником найбільших міжнародних банків і фінансових установ, компаній з Fortune 500, промислових груп, міжнародних громадських організацій та індивідуальних інвесторів.

ЗМІСТ

I СЕКТОР ВІТРОЕНЕРГЕТИКИ УКРАЇНИ	5
1. ГОЛОВНІ ПІДСУМКИ 2016 РОКУ	6
2. ЕНЕРГЕТИЧНА ГАЛУЗЬ УКРАЇНИ В 2016 РОЦІ	7
3. СЕКТОР ВІДНОВЛЮВАНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ	8
4. ВІДНОВЛЮВАНА ЕНЕРГЕТИКА ТА ЕНЕРГЕТИЧНІ РЕФОРМИ	10
5. ВАРТІСТЬ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ, ВИРОБЛЕНОЇ НА ВЕС	10
6. НАЦІОНАЛЬНІ ВІТРОЕНЕРГЕТИЧНІ ПРОЕКТИ	11
7. ВІТРОВІ ПОТУЖНОСТІ, ВВЕДЕНІ В ЕКСПЛУАТАЦІЮ У 2016 РОЦІ	12
8. ВІДНОВЛЕННЯ ФІНАНСУВАННЯ ВІТРОЕНЕРГЕТИЧНИХ ПРОЕКТІВ	14
9. МАЛА ВІТРОЕНЕРГЕТИКА	14
10. ПРОГНОЗ РОЗВИТКУ ВІТРОЕНЕРГЕТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ	16
II ЗМІНИ У ЗАКОНОДАВСТВІ	18
1. ЗМІНИ У ЗАКОНОДАВСТВІ, ЯКІ ВІДБУЛИСЯ У 2016 РОЦІ	19
2. ЗМІНИ У ЗАКОНОДАВСТВІ, ОЧІКУВАНІ У 2017 РОЦІ	24
III ДІЯЛЬНІСТЬ УВЕА	30
1. УЧАСТЬ У ЗАКОНОДАВЧОМУ ПРОЦЕСІ	31
2. СТАТИСТИЧНІ ОГЛЯДИ, ПУБЛІКАЦІЇ, ІНТЕРВЬЮ	33
3. ВСЕСВІТНІЙ ДЕНЬ ВІТРУ 2016	33
4. МІЖНАРОДНА ВИСТАВКА WINDENERGY HAMBURG 2016	34
5. КОНФЕРЕНЦІЇ	35
6. ВИВЧЕННЯ ВПЛИВУ ВЕС НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ	41
7. РОЗШИРЕННЯ ПАРТНЕРСТВА	42

СКОРОЧЕННЯ, АБРЕВІАТУРИ

АЕС	Атомна електростанція
АТО	Антитерористична операція
ВЕС	Вітрова електростанція
ВЕУ	Вітроенергетична установка
ВДЕ	Відновлювані джерела енергії
ГАЕС	Гідроакумуюча електростанція
ГВт	Гігават
ГЕС	Гідроелектростанція
ГС	Громадська спілка
Держенерго- ефективність	Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України
ЕЕ	Енергоефективність і енергозбереження
ДП	Державне підприємство
кВт	кіловат
МВт	Мегават
МГЕС	Мала гідроелектростанція
НЕК	Національна енергетична компанія
НКРЕКП	Національна Комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики і комунальних послуг
НПД	Національний план дій
ОЕС	Об'єднана енергетична система
Паризька угода	Угода в рамках Рамкової конвенції ООН про зміну клімату щодо регулювання заходів зі зменшення викидів CO ₂ з 2020 року, прийнята на COP 21
ПЕК	Паливно-енергетичний комплекс
СЕС	Сонячна електростанція
ТЕС	Теплоелектростанція
ТЕЦ	Теплоенергоцентраль
COP 21	XXI Конференція ООН з питань клімату 2015 року
IRENA	Міжнародне агентство з відновлюваних джерел енергії

I. СЕКТОР ВІТРОЕНЕРГЕТИКИ УКРАЇНИ

V 206564

1 ГОЛОВНІ ПІДСУМКИ 2016 РОКУ

Рисунок 1. Динаміка розвитку вітроенергетичного сектору материкової частини України, 2009-2016

Рисунок 2. Динаміка розвитку вітроенергетичного сектору на території півострова Крим, 2009-2016

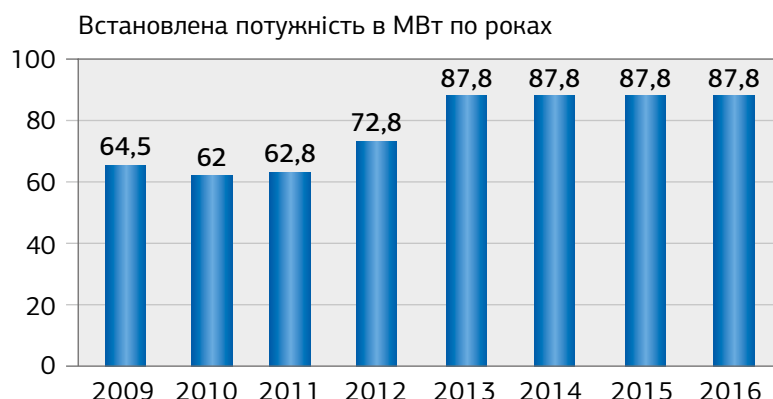

Рисунок 3. Динаміка розвитку вітроенергетичного сектору на території України та півострова Крим, 2009-2016

З огляду на розвиток вітроенергетичного сектору України, 2016 рік можна охарактеризувати як рік перспективних надій. Незважаючи на те, що особливого прогресу, пов'язаного з введенням нових вітроенергетичних потужностей, не спостерігалось, інтерес міжнародних фінансових інституцій щодо України став більш помітним.

Після 126,5 МВт, введених в експлуатацію в 2014 році і рекордних 276 МВт у 2012 році, минулий рік не відзначився яскравими результатами. У 2016 році в експлуатацію було введено всього **11,6 МВт** нових вітроенергетичних потужностей.

На кінець 2016 року загальна встановлена вітроенергетична потужність України становить 525,6 МВт, з яких **437,8 МВт** знаходяться на материковій частині України. Анексія Криму Російською Федерацією зупинила розвиток вітроенергетики в АР Крим, встановлена потужність ВЕС Криму залишилася без змін і становить, як і в 2013 році, 87,8 МВт.

У 2016 році ВЕС, розташовані на материковій частині України, виробили **1 047,086 млн кВт·год** електроенергії, в тому числі **924, 483 млн кВт·год** електроенергії за «зеленим» тарифом. Постачання електроенергії сонячними і вітровими електростанціями, які перебувають на анексованій території АР Крим, до Об'єднаної енергетичної системи України припинено з квітня 2014 року.

«Зелена» електроенергія, вироблена за рахунок енергії вітру, дозволила скоротити викиди CO₂ в атмосферу на більш ніж **775 000 тонн**. Обсяг електроенергії, виробленої за рахунок енергії вітру у 2016 році, достатній для забезпечення понад 2,6 млн українських домогосподарств за середнього їх споживання 400 кВт·год електроенергії на місяць.

Кількість людей, задіяних у вітроенергетичному секторі України в 2016 році склала біля **500 осіб**, серед яких 269 фахівців безпосередньо працювали в компаніях з управління діючими ВЕС. Решта була задіяна в розробці проектів, машинобудівництві та інших суміжних галузях.

В середині 2016 року УВЕА разом із компанією «Вінд Пауер» провели соціальне дослідження «Гендерна політика у секторі відновлюваної енергетики України». За результатами анкетування вітроенергетичних компаній частка жінок серед загальної кількості офісних працівників дорівнює 77,5%. Цікавим є і середньовіковий показник працюючих жінок, який складає 31-40 років.

Останні 6 місяців 2016 року характеризувалися значним поживленням на вітроенергетичному ринку країни. Підвищився рівень зацікавленості іноземних інвесторів до національної вітроенергетичної галузі, зокрема з таких країн як Німеччина, Польща, Литва, Туреччина та Китай. Потенційні інвестори вивчали можливість впровадження нових вітроенергетичних проектів та анонсували свої плани щодо роботи на вітроенергетичному ринку України.

У зв'язку з поживленням інтересу інвесторів до галузі при Держенергоефективності для кращого розуміння ситуації на ринку відновлюваної енергетики для представників бізнесу, споживачів та інвесторів запрацювала Інтерактивна карта проектів з енергоефективності та відновлюваної енергетики – UAMAP. Вона акумулює інформацію про проекти з енергоефективності та відновлюваної енергетики в Україні і має на меті забезпечити кращу комунікацію між ініціаторами таких проектів та інвесторами, з метою сприяння залучення інвестицій у ці галузі. УВЕА виступає партнером цього проекту.

2 ЕНЕРГЕТИЧНА ГАЛУЗЬ УКРАЇНИ В 2016 РОЦІ

Основними показниками розвитку електроенергетичної галузі є об'єм генерації електроенергії і річний показник введення нових потужностей.

В 2016 році в порівнянні з 2015 роком виробництво електроенергії в об'єднаній енергосистемі України в 2016 році скоротилося на 1,8%, що відповідає скороченню на 2,848 млрд кВт•год електроенергії.

За даними Міністерства енергетики та вугільної промисловості України частка АЕС у структурі виробництва електроенергії склала 52,3% (у 2015 році – 55,6%), ТЕС і ТЕЦ – 36,5% (35,2%), ГЕС і ГАЕС – 5,9% (4,3%), комунальних ТЕЦ і блок-станцій – 4,2% (3,9%), відновлюваних джерел енергії – 1,1% (1%).

АЕС в минулому році знизили виробництво електроенергії на 7,6% – до 80,95 млрд кВт•год. ТЕС і ТЕЦ збільшили виробництво на 2,1% – до 56 млрд 611,6 млн кВт•год. ГЕС і ГАЕС у 2016 році збільшили виробництво на 33,9% – до 9 млрд 118,8 млн кВт•год.

Генерація електроенергії з відновлюваних джерел збільшилася на 11,5% – до 1,775 млрд кВт•год.

Проте, обсяг електроенергії, що була поставлена ВЕС до національної енергомережі, знизився на 7% у порівнянні з 2015 роком. Це відбулося з двох причин. По-перше, три ВЕС, які знаходяться на території ведення АТО, не можуть постачати електроенергію до ОЕС України. Тому на цих ВЕС відбувалася лише часткова генерація електроенергії для підтримки встановленого обладнання у робочому стані. Обсяг електроенергії, виробленої на цих трьох ВЕС, не увійшов до загальної суми електроенергії, виробленої за рахунок вітру.

По-друге, на території східної Європи у першому півріччі кількість вітряних днів була меншою у порівнянні з аналогічним періодом 2015 року. У той самий час середньорічний коефіцієнт використання встановленої потужності на деяких ВЕС на півдні України досягнув 42%.

Таблиця 1. Виробництво електроенергії за 12 місяців у 2015 та 2016 роках

ЕЛЕКТРО-СТАНЦІЯ	2015 рік		2016 рік	
	Генерація електроенергії млн кВт·год	Частка в національному обсязі електрогенерації, %	Генерація електроенергії млн кВт·год	Частка в національному обсязі електрогенерації, %
ТЕС, ТЕЦ	55 461,7	35,2	56 611,6	36,5
АЕС	87 627,5	55,6	80 950,0	52,3
ГЕС, ГАЕС, з них ГЕС	6 808,5 5 234,9	4,3 3,3	9 118,8 7 484,8	5,9 4,8
ГАЕС	1 573,6	1	1 634,0	1,1
ВДЕ (ВЕС, СЕС, біомаса)	1 591,1	1	1 775,0	1,1
Блок-станції та інші джерела	6 176,4	3,9	6 576,8	4,2
ВСЬОГО	157 665,2	100	155 032,2	100

Джерело: Міністерство енергетики та вугільної промисловості України

Таблиця 2. Структура генеруючих потужностей ОЕС материкової частини України, 2014-2016

ЕНЕРГОГЕНЕРУЮЧІ ОБ'ЄКТИ	Встановлена потужність станом на 31.12.2014	Встановлена потужність станом на 31.12.2015	Встановлена потужність станом на 31.12.2016
ВЬОГО МВт, у тому числі:	54 643	55 468	50 627
ТЕС ГК	27 700	27 723	27 803
ТЕЦ, блок-станції	6 443	6 541	6 541
ГЕС	4 668	4 692	4 692
ГАЕС	1 186	1 510	1 510
АЕС	13 835	13 835	13 835
ВДЕ (СЕС, ВЕС, Біомаса)	811	1 168	1 117

3 СЕКТОР ВІДНОВЛЮВАНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ

Розвиток відновлюваної енергетики є важливим для української енергетики, як з точки зору енергетичної безпеки, так і введення в експлуатацію нових генеруючих потужностей, забезпечення екологічності.

Відновлювана енергетика є інструментом технологічного лідерства країни. Відповідно до результатів XXI Конференції ООН з питань клімату, що відбулася у грудні 2015 року в Парижі, віднов-

лювану енергетику визначено головним інструментом зі скорочення викидів парникових газів в атмосферу з метою мінімізації наслідків зміни клімату на планеті.

За 12 місяців всіма видами відновлюваної генерації вироблено **1 775 млн кВт·год**, що вище минулорічних показників на **183,9 млн кВт·год**, що дозволило скоротити викиди CO₂ в атмосферу на приблизно на **1 млн 315 тис тонн**.

Частка виробництва електроенергії з ВДЕ у загальному виробництві в Україні склала понад 1%.

Найбільш результативним джерелом отримання чистої електроенергії у 2016 році, як і в минулих роках, були вітрові електростанції. У 2016 році всіма ВЕС України на материковій частині України було вироблено **1 047, 086 млн кВт·год** електроенергії (в тому числі **924,483 млн кВт·год** електроенергії за «зеленим» тарифом), що становить приблизно 51,52% від загальної річної генерації електроенергії з ВДЕ. Сумарна потужність ВЕС, що працюють в материковій частині України, на кінець року становила 437,8 МВт, або 0,8% загальної встановленої потужності всіх енергогенеруючих об'єктів, розташованих в материковій Україні.

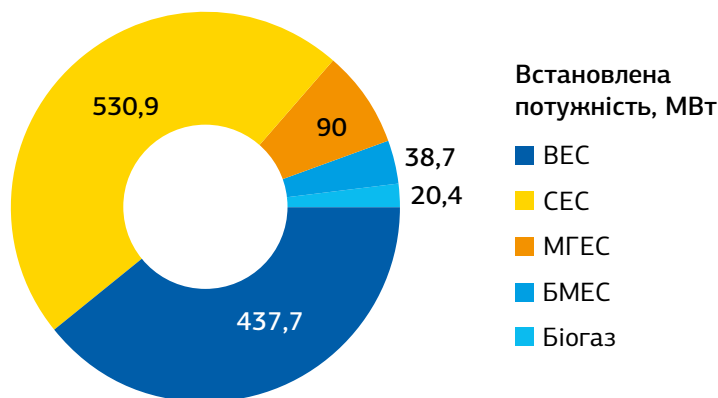
СЕС за 12 місяців 2016 року виробили 492,154 млн кВт·год; МГЕС генерували 189,330 млн кВт·год. Найбільший прогрес показали виробники електроенергії з біомаси – за рік згенерували 80,379 млн кВт·год, а з біогазу – 88,610 млн кВт·год.

«Зелена» електроенергія, вироблена за рахунок енергії вітру, у 2016 році забезпечила (в еквіваленті) понад 2,6 млн домогосподарств за середнього їх споживання 400 кВт·год на місяць, або біля 4,2 млн сімей, які живуть у багатоквартирних будинках із середнім місячним споживанням електроенергії у 250 кВт·год.

Якщо за підсумками 2015 року сукупна встановлена потужність всіх ВДЕ зросла заледве на 30 МВт, то у 2016 році приріст встановленої потужності нововведених в експлуатацію електростанцій з ВДЕ сягає 120,649 МВт, а сумарна загальна потужність всіх ВДЕ – **1117,692 МВт** (на кінець 2015 було 997,04 МВт).

Україна має високий вітроенергетичний ресурс, достатній для забезпечення розвитку великих вітроенергетичних об'єктів. Південне узбережжя України, Карпати є одними з кращих в країні з точки зору існуючого вітропотенціалу. Природно, що вітроенергетичний розвиток охопив, в першу чергу, області, розташовані у вище названих регіонах. З точки зору встановленої вітроенергетичної потужності на даний час лідирує Запорізька область, встановлена вітроенергетична потужність якої складає 200 МВт.

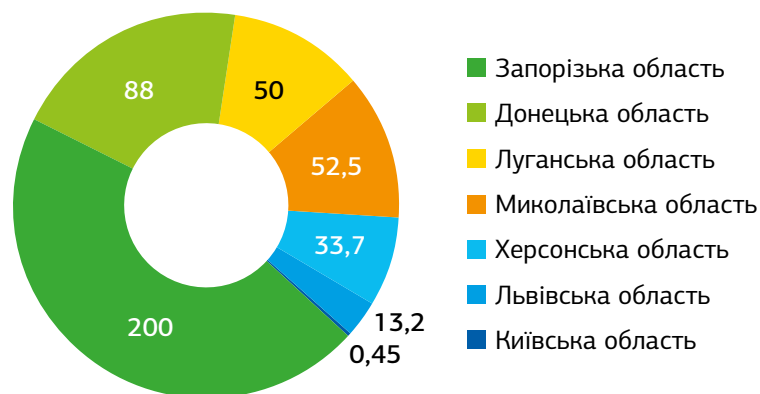
Рисунок 4. Структура потужностей відновлюваної енергетики материкової частини України, МВт, 2016

Таблиця 3. Встановлена потужність об'єктів відновлюваної енергетики, що працюють за «ЗТ», 2016

ВДЕ	Встановлена потужність, МВт		Введено в 2016 році
	на 31.12.2015	на 31.12.2016	
ВЕС	426,125	437,725	11,6
СЕС	431,743	530,887	99,144
МГЕС	86,735	90,02	3,285
БМЕС	35,2	38,7	3,5
Біогаз	17,24	20,36	3,12
ВСЬОГО	997,043	1117,692	120,649

Рисунок 5. Встановлена вітроенергетична потужність по областях материкової частини України, МВт, 2016

4 ВІДНОВЛЮВАНА ЕНЕРГЕТИКА ТА ЕНЕРГЕТИЧНІ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

Директива 2009/28/ЄС про заохочення до використання енергії, виробленої з відновлюваних джерел та якою вносяться зміни до, а в подальшому скасовуються Директиви 2001/77/ЄС та 2003/30/ЄС (*Стаття 338 Угоди про асоціацію*) окреслює загальні рамки щодо отримання енергії з відновлюваних джерел енергії. Документ передбачає встановлення обов'язкових національних цілей для частки енергії з ВДЕ в загальному енергобалансі, які формуються на основі статистичних даних та потенціалу кожної країни. Такі цілі мають до 2020 року забезпечити досягнення 20% частки з ВДЕ в загальному енергоспоживанні країн, які є членами Енергетичного Співтовариства, та 10% частки цього типу енергії в транспортному секторі для кожної країни-учасниці Договору.

Незважаючи на необхідність досягнення в Україні до 2020 року 11% частки енергії, виробленої з відновлюваних джерел, сам процес розвитку відновлюваної енергетики відбувається вкрай повільно. Зокрема, в I півріччі 2016 року в Україні були побудовані 55 нових об'єктів відновлюваної енергетики загальною потужністю 120,65 МВт серед яких 99,1 МВт прийшлося на сонячні проекти. За цей період у «зелені» проекти було інвестовано біля 130 млн євро. На кінець 2016 року в вітроенергетичному секторі було введено 11,6 МВт нових потужностей.

Водночас, у листопаді було прийнято важливий для виконання Директиви №2009/28/ЄС закон №4555-1, яким передбачено доповнення пере-

ліку відновлюваних джерел енергії такими видами енергії як аеротермальна та гідротермальна.

Україна увійшла до 20 країн світу і до трійки європейських країн, які першими ратифікували Паризьку угоду. У липні 2016 року Верховна Рада прийняла Закон № 0105 про ратифікацію Паризької угоди. Це свідчить про готовність держави до нового етапу розвитку відновлюваної енергетики, а саме – що національна економіка буде зорієнтована на низьковуглецеву модель подальшого розвитку.

10 травня Президент України П. Порошенко підписав Указ № 200/2016 «Питання приєднання України до Статуту Міжнародного агентства з відновлюваних джерел енергії (IRENA)», яким доручив подати заявку щодо членства країни в IRENA (*див. Розділ «Зміни у законодавстві»*).

Незважаючи на офіційні заяви про підтримку відновлюваної енергетики та необхідність досягти до 2020 року амбітних цілей відповідно до Національного плану дій щодо розвитку відновлюваної енергетики, політика уряду свідчить про більшу підтримку інших видів генерації (*зокрема, атомної*), а повільність усього процесу – про те, що виконання НПД з розвитку ВДЕ може бути зірвано. Позитивним сигналом є те, що, незважаючи на політичну нестабільність, поступове наближення українського «зеленого» законодавства до європейського підвищує інтерес іноземних інвесторів до реалізації в Україні проектів в галузі ВДЕ.

5 ВАРТІСТЬ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ, ВИРОБЛЕНОЇ НА ВЕС

Загальна частка ВДЕ в обсягах електроенергії у 2016 році склала 1,15%, більша частина якої була поставлена вітроелектростанціями.

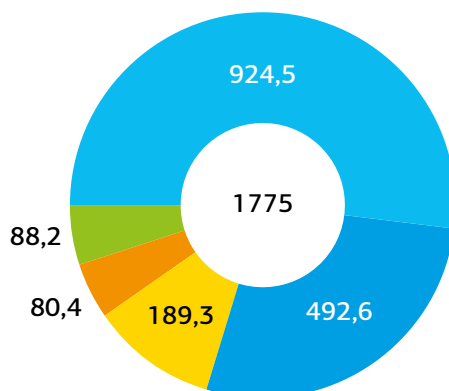
У той самий час необхідно зазначити що **електрична енергія, вироблена на ВЕС, є самою дешевою серед інших видів електроенергії, виробленої за рахунок ВДЕ**. Це чітко видно із наведеної таблиці 5. За даними ДП «Енергоринок»

частка вітрової електроенергії в структурі вартості електроенергії дорівнює всього 2,54% (*при частці в 0,66% від загального обсягу електроенергії, проданою в ОЕС України в 2016 році*), що менше за сонячну електроенергію і електроенергію, вироблену малими ГЕС, частках яких в обсягах поставленої електроенергії складає 35% і 13% відповідно.

Таблиця 4. Виробництво електроенергії за рахунок ВДЕ у 2016 році

ВДЕ	млн кВт·год
ВЕС	924,483
СЕС	492,604
МГЕС	189,330
БМЕС	80,379
Біогаз	88,160
ВСЬОГО	1774,956

Рисунок 6. «Зелена» генерація у 2016 році по видам ВДЕ, млн кВт·год

Таблиця 5. Структура за обсягом та вартістю електричної енергії, що була куплена ДП «Енергоринок» у виробників електричної енергії та продана енергопостачальникам, для кожного із джерел енергії у 2016 році

ПЕРВИННІ ЕНЕРГОНОСІЇ	Частка в обсягах електричної енергії	Частка у вартості електричної енергії
АЕС	53,74%	29,32%
ТЕС	31,78%	45,96%
ГЕС (крім малих)	6,21%	5,23%
ТЕЦ	7,01%	12,51%
МГЕС	0,13%	0,56%
ВЕС	0,66%	2,54%
СЕС	0,35%	3,38%
БМЕС	0,06%	0,24%
Інші	0,06%	0,26%
ВСЬОГО	100,00%	100,00%

6 НАЦІОНАЛЬНІ ВІТРОЕНЕРГЕТИЧНІ ПРОЕКТИ

Протягом 2016 року 11,6 МВт нових вітроенергетичних потужностей були введені в експлуатацію в країні, з яких 6,6 МВт встановлені компанією «Еко-Оптіма» у Львівській області, і 5 МВт встановлені у Миколаївській області компанією УК «Вітряні парки України». Таким чином, станом на 31 грудня 2016 року сумарна встановлена потужність вітроенергетичної галузі материкової частини України становить 437,8 МВт.

У 2016 році ВЕС материкової частини України продали за «зеленим» тарифом до ОЕС України

924, 483 млн кВт·год електроенергії. Дві ВЕС в Луганській області і одна ВЕС в Донецькій області, що знаходяться в зоні АТО, припинили постачання електроенергії до ОЕС України. Постачання електроенергії вітровими електростанціями, що знаходяться на території Криму, анексованому РФ, до ОЕС України припинено з квітня 2014 року.

На кінець 2016 року в Україні працюють 12 вітроелектростанцій, найбільша з яких – Ботієвська ВЕС потужністю 200 МВт, розташована в Запорізькій області.

Таблиця 6. ВЕС, що працюють у материковій частині України

№/№	НАЗВА ВЕС	Загальна встановлена потужність станом на 31.12.2015, МВт	Введено в експлуатацію протягом 2016 року, МВт	Загальна встановлена потужність станом на 31.12.2016, МВт
1	Ботієвська ВЕС	199,875	0	199,875
2	Вітряний парк Новоазовський	57,5	0	57,5
3	Очаківська ВЕС	47,5	5,0	52,5
4	Вітряний парк Лутугінський	25,0	0	25,0
5	Вітряний парк Краснодонський	25,0	0	25,0
6	Новоазовська ВЕС	30,53	0	30,53
7	Новоросійська ВЕС	9,225	0	9,225
8	ВЕС Ставки	9,225	0	9,225
9	Берегова ВЕС	12,3	0	12,3
10	Сиваська ВЕС	2,92	0	2,92
11	Старий Самбір 1	6,6	6,6	13,2
12	ТОВ Легена	0,45	0	0,45
	ВСЬОГО:	426,125	11,6	437,725

7 ВІТРОВІ ПОТУЖНОСТІ, ВВЕДЕНІ В ЕКСПЛУАТАЦІЮ У 2016 РОЦІ

7 жовтня на Львівщині у Старосамбірському районі була офіційно відкрита друга черга ВЕС «Старий Самбір-1». На сьогодні вітроелектростанція, загальною потужністю 13,2 МВт, складається із 4 вітротурбін V 112 номінальною потужністю 3,3 МВт виробництва датської компанії VESTAS. Очікується, що щорічно ВЕС буде виробляти біля 36,0 млн кВт-год екологічно чистої електроенергії.

Проект ВЕС «Старий Самбір-1» реалізований спільно з Європейським Банком Реконструкції та Розвитку (ЄБРР) та Фондом чистих технологій Світового Банку (СБ). У планах компанії «Еко-Оптіма» на 2017 рік реалізація вітроенергетичного проекту ВЕС «Старий Самбір-2» потужністю 20,7 МВт.

20 грудня 2016 року, напередодні дня Енергетика України, відбувся урочистий запуск в Миколаївській області України **Причорноморського вітропарку Очаківської ВЕС.**

Вітропарк «Причорноморський» розташований в селі Дмитрівка Очаківського району Миколаївської області і складається, на момент написання данного Огляду, з 2 вітротурбін WTU 2500 одиничною потужністю 2,5 МВт виробництва «Фурлендер Віндтехнолоджі». У 2017 році запланована установка ще 2 ВЕУ українського виробництва одиничної потужності 3+ МВт.

Причорноморський вітропарк є першим об'єктом відновлюваної енергетики в Україні, який отримав передбачений законодавством 10% бонус до «зеленого» тарифу за використання обладнання українського виробництва. Українська компанія-виробник вітроенергетичного обладнання «Фурлендер Віндтехнолоджі» залучила як партнерів по кооперації до виробництва вітротурбін шість найбільших в Україні машинобудівних заводів, таких, як Краматорський завод важкого верстатобудування, ПАТ «Новокраматорський машинобудівний завод», ПАТ «Енергомашспецсталь» та інші.

З огляду на моделі встановлених вітротурбін, материкова частина України представлена, в основному, сучасними вітротурбінами мегаватного класу, серед яких 55,7% (243,8 МВт) турбіни Vestas V 112, і 37,7% (165 МВт) – турбіни FWT FL 2500 (з 2016 року – WTU).

Таблиця 7. Моделі вітротурбін, встановлені в Україні

МОДЕЛЬ ВІТРОТУРБІНИ	КІЛЬКІСТЬ ВІТРОТУРБІН	ОДИНИЧНА ПОТУЖНІСТЬ
МАТЕРИКОВА ЧАСТИНА		
Vestas V112	4	3,3,МВт
Vestas V112	75	3, 075 МВт
FWT FL2500	66	2,5 МВт
Turbowinds T600-48	8	0,6 МВт
USW56-100	220	0,1075 МВт
Bonus	1	0,45 МВт
ВСЬОГО	374	437,8 МВт
КРИМ		
FWT FL2500	10	2,5 МВт
Unison 2,0	2	2,0 МВт
Turbowinds T600-48	14	0,6 МВт
USW56-100	469	0,1075 МВт
ВСЬОГО	495	87,8 МВт

8 ВІДНОВЛЕННЯ ФІНАНСУВАННЯ ВІТРОЕНЕРГЕТИЧНИХ ПРОЕКТІВ

Після млявого розвитку вітроенергетичного сектору України, пов'язаного з припиненням фінансування нових проектів з боку міжнародних банків через військові дії на Сході країни та анексію Криму, у 2016 році банки нарешті почали поступово відновлювати фінансування нових вітроенергетичних проектів.

У травні Міжнародна фінансова корпорація (IFC) та Укргазбанк підписали Угоду про співпрацю, яка має на меті спростити доступ компаній, які бажають запровадити відновлювані та енергозберігаючі технології, до фінансових ресурсів. Анонсований проект є частиною програми IFC зі стимулювання сталого фінансування в Україні, що реалізується в партнерстві з Федеральним міністерством фінансів Австрії та Міністерством економіки Нідерландів. Він допоможе збільшити обсяги кредитування для малого та середнього бізнесу в секторі відновлюваної енергетики. Укргазбанк прийняв рішення знизити відсоткову ставку при кредитуванні проектів з ВДЕ: з 24% до 20,5% у гривні, з 10% до 7,7% у доларах США та з 9% до 6,7% у євро.

На початку листопада 2016 року під час Міжнародного економічного форуму, що проходив у

Львові, Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) і Північна екологічна фінансова корпорація (НЕФКО), підписали кредитний договір на суму 34 мільйони євро на будівництво ВЕС «Старий Самбір-2» задекларованою потужністю 20,7 МВт, що складається з 6 турбін V-112 Vestas з річним виробленням електроенергії в обсязі 46 млн кВт-год.

29 грудня 2016 року Укргазбанк на своєму сайті опублікував інформацію про початок фінансування проекту будівництва Новотроїцької ВЕС потужністю 70 МВт, що реалізується компанією «Віндкрафт Таврія» в Херсонській області. Завершення будівництва заплановано до кінця 2017 року. В цілому, група компаній «Віндкрафт» («Віндкрафт Україна» і «Віндкрафт Таврія») планує побудувати в Херсонській області дві вітрові електростанції – Новотроїцьку і Овер'янівську загальною потужністю 140 МВт. Загальний обсяг інвестицій в проект оцінюється у розмірі 220 млн євро, які будуть спільно профінансовані Укргазбанком, компаніями «Віндкрафт Україна», «Віндкрафт Таврія», міжнародними фінансовими організаціями. Прогнозований річний обсяг виробництва електроенергії Новотроїцькою і Овер'янівською ВЕС становить близько 470 ГВт-год.

9 СЕКТОР МАЛОЇ ВІТРОЕНЕРГЕТИКИ

Історично ринок малої вітроенергетики України сфокусований на автономних електроустановках малої потужності (далі – «мала ВЕУ»), які виробляють електроенергію для приватних домогосподарств. Іншими словами, розвиток сектору малої вітроенергетики здійснюється за рахунок «місцевого» інвестування.

Зниження купівельної спроможності населення, викликане політико-економічною кризою, негативно відбилася на секторі малої вітроенергетики, уповільнюючи темпи його зростання. Це призвело до зупинки низки компаній-виробників малих вітротурбін в Україні. За 2016 рік в Україні було встановлено 27 малих ВЕУ сумарною

потужністю 75,6 кВт, що у два рази менше, ніж у 2015 році. Таким чином на кінець 2016 року загальна встановлена потужність національного сектору малої вітроенергетики досягла 15,5 МВт.

В Україні налагоджено виробництво малих ВЕУ одиначної потужністю в діапазоні від 1 до 25 кВт. З огляду на ситуацію, що склалася на національному ринку малих вітроустановок, українські виробники намагаються переорієнтуватися на зовнішні ринки, де присутній більший попит і державна підтримка. Протягом року за кордон було експортовано 69 малих ВЕУ сумарною потужністю 209 кВт до таких країн як Казахстан, Росія, Таджикистан, Німеччина, Вірменія, Киргизстан.

Таблиця 5. Провідні компанії сектору малої вітроенергетики України, 2016 рік

НАЗВА КОМПАНІЇ	ВИРОБЛЕНО ТУРБІН, штук	ВСТАНОВЛЕНО В УКРАЇНІ ВІТРОТУРБІН, штук	ЕКСПОРТОВАНО ВІТРОТУРБІН, штук	СУМАРНА ВСТАНОВЛЕНА ПОТУЖНІСТЬ, кВт
БЕРАНО (Одеса)	92	10	68	50
WINDER (Київ)	3	3		5
FLAMINGO AERO (Київ)	20	14	1	20,6
РАЗОМ	0	27	69	75,6

Понад 80 осіб сьогодні працює в секторі малої вітроенергетики України.

Незначне поживлення ринку відбулося після прийняття 4 червня 2015 року Верховною Радою України Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення конкурентних умов виробництва електроенергії з альтернативних джерел енергії». Згідно Закону приватні домогосподарства мають право без відповідної ліцензії встановлювати генеруючі установки, призначені для виробництва електричної енергії з енергії вітру, величина встановленої потужності яких не перевищує 30 кВт, і продавати надлишки виробленої електроенергії в мережу за «зеленим» тарифом.

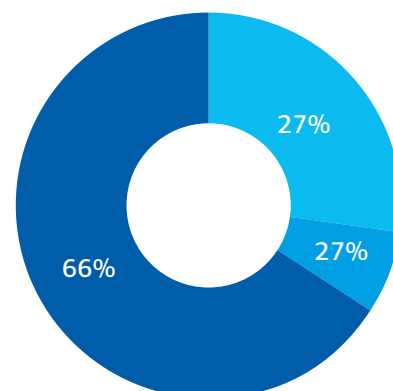
На жаль, потрібно констатувати, що прийняття даного закону не виправдало очікування сектору, фактично не вплинувши на розвиток малої вітрогенерації в країні.

В Україні досить існує ряд законодавчих бар'єрів, що перешкоджають розвитку сектору малої вітроенергетики. Найбільшою перешкодою є чинна відмінність у розмірах «зелених» тарифів на електроенергію, вироблену електроустановками приватних домогосподарств, які використовують енергію сонця, і електроустановками, що використовують енергію вітру. При паралельному використанні сонячної і вітрової генерації, різниця в тарифах вимагає від домогосподарства встановлення двох систем обліку електроенергії, що, в свою чергу, призводить до подвійних витрат.

При поєднанні у домогосподарстві електроустановок, що використовують сонячну енергію, з електроустановками, які використовують енергію вітру, тобто при встановленні «гібридної» установки, через різні тарифи на «сонце» і «вітер» в Обленерго необхідно реєструвати дві точки обліку виробництва електроенергії, що практично є неможливим. В результаті, **протягом року в Україні лише дві малі ВЕУ було встановлено за «зеленим» тарифом.** Необхідно підкреслити, що використання «гібридних» вітро-сонячних установок є найбільш раціональним в домогосподарствах.

Рисунок 7. Загальна потужність малих ВЕУ, встановлених у 2016 році, по компаніям, кВт

- БЕРАНО (Одеса)
- WINDER (Київ)
- FLAMINGO AERO (Київ)

ГС «УВЕА» неодноразово підкреслювала, що застосування до гібридних установок одного уніфікованого перетворювача (*інвертора*) замість двох при окремому використанні електроустановок, що використовують енергію сонця і електроустановок, що використовують енергію вітру, призвело б до суттєвого зменшення капітальних витрат. Введення «зеленого» тарифу для гібридних установок приватних домогосподарств, які використовують енергію сонця і вітру дозволить скоротити час окупності таких установок. Встановлення єдиного «зеленого» тарифу на електричну енергію, вироблену сонячними, вітровими і гібридними установками приватних домогосподарств дасть необхідний імпульс розвитку сектору малої вітроенергетики України, яка перебуває в стані стагнації вже кілька років і усуне стійку, останнім часом, тенденцію до «згортання» напряму малої вітроенергетики в Україні.

10 ПРОГНОЗ РОЗВИТКУ

Згідно з дослідженням вітроенергетичного ринку України, проведеного експертами УВЕА, протягом 2017 року планується ввести в експлуатацію понад 100 МВт нових вітроенергетичних потужностей (в залежності від графіку поставок ВЕУ), що дозволить досягти близько 550 МВт вітроенергетичних потужностей до кінця 2017 року на материковій частині України.

Зокрема, компанія «Еко-Оптіма», яка наразі експлуатує ВЕС «Старий Самбір-1» потужністю 13,2 МВт, у 2017 році планує встановити на Львівщині ще 6 вітротурбін на вітроелектростанції ВЕС «Старий Самбір-2» сумарною потужністю 20,7 МВт. Річний обсяг електроенергії на **ВЕС «Старий Самбір-2» очікується на рівні 46 млн. кВт·год.** В планах

компанії на найближчі роки також і будівництво у Львівській області Сколівської ВЕС загальною потужністю 46,2 МВт і Сокальської ВЕС 43,2 МВт.

Портфель проектів компанії ДТЕК ВДЕ, до складу якої входять вітроенергетичні підрозділи ТОВ «Вінд Пауер» і ТОВ «Приморська ВЕС», становить 1,35 ГВт. У складі портфеля – вітропарки ДТЕК Приазовський і ДТЕК Мангуш, а також діюча в Запорізькій області Ботієвська вітрова електростанція потужністю 200 МВт. У 2017 році компанія планує почати будівництво ще однієї ВЕС в Запорізькій області – **Приморської ВЕС** потужністю 200 МВт, яка увійде до складу вітропарку ДТЕК Приазовський. Відпуск перших кВт·год електроенергії Приморської ВЕС очікується у 2018 році.

Група компаній «Віндкрафт» планує до кінця 2018 року побудувати у Херсонській області дві вітрові електростанції, загальною потужністю 140 МВт, що дозволить увійти в трійку лідерів вітроенергетичної промисловості України. Розробка проектної документації закінчена і наразі компанія «Віндкрафт Таврія» займається реалізацією будівництва **Новотроїцької ВЕС потужністю 70 МВт**, а компанія «Віндкрафт Україна», яка вже має в своєму активі 31 МВт, планує будівництво **Овер'янівської ВЕС потужністю 70 МВт**. Крім того, компанією «Віндкрафт Каланчак» розпочато роботу над проектом Каланчачької ВЕС загальною потужністю 300 МВт у Херсонській області.

Продовжиться будівництво і у Миколаївській області на Очаківській ВЕС, що належить до УК «Вітряні парки України». Загальна потужність ВЕС, якими оперує УК «Вітряні парки України, дорівнює – 215, 5 МВт (включно з 25 МВт, що розташовані на півострові Крим). На 2017 рік компанією запланована установка вітротурбін українського виробництва одиничної потужності 3+ МВт на території **Причорноморського та Лиманського вітропарків**.

ТОВ «СИВАШЕНЕРГОПРОМ», яка на даний час експлуатує Сиваську ВЕС потужністю 2,92 МВт, має у своєму розпорядженні земельні ділянки, площа яких дозволяє розмістити додатково 250 МВт вітрових потужностей. Протягом 2017 року будуть проводитися роботи з підготовки проектної документації для будівництва зазначених потужностей. Початок будівництва попередньо запланований на 2018 рік. Паралельно ведеться робота з пошуку оптимальної схеми залучення коштів для фінансування проекту.

Проект **Тілігульської ВЕС** загальною потужністю 500 МВт, який реалізує компанія «Вітроенергопроект», розташований у Миколаївській області. Проект знаходиться на фінальній стадії розробки, ведуться переговори з виробниками вітроенергетичного обладнання, можливими інвесторами. Наразі розпочата розробка проекту будівництва підстанції.

У Одеській області турецька компанія Guris реалізує вітроенергетичний проект **ВЕС Ovid Wind**, дозвіл на будівництво якої вже отримано. Будівництво **першої черги проекту потужністю 30 МВт** заплановано на другий квартал 2017 – перший квартал 2018. Встановлена потужність другої черги проекту – 51 МВт.

II. ЗМІНИ У ЗАКОНОДАВСТВІ

1 ЗМІНИ У ЗАКОНОДАВСТВІ, ЯКІ ВІДБУЛИСЯ У 2016 РОЦІ

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО НАЦІОНАЛЬНУ КОМІСІЮ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ»

Ще у 2014 році Указом Президента України № 694/2014 від 27 серпня 2014 року було утворено Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (*надалі – Регулятор*) із подальшим затвердженням відповідного Положення, відповідно до яких НКРЕКП є органом державного регулювання діяльності у сферах енергетики та комунальних послуг.

Згодом, у 2016 році з метою гармонізації національного законодавства до законодавства Європейського союзу Верховною Радою України прийнято Закон України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» від 22 вересня 2016 року (*надалі – Закон*), завданнями якого, зокрема, є створення передумов сталості державного регулюючого впливу на діяльність суб'єктів природних монополій у сфері енергетики через рішення Регулятора. Вказаний Закон покликаний забезпечити прозорість прийняття Регулятором рішень та зробити діяльність суб'єктів господарювання у сфері енергетики більш прогнозованою.

Закон набрав чинності з дня, наступного за днем його опублікування (*офіційно опублікований в газеті «Голос України» від 25 листопада 2016 року*), крім частини 1 статті 11, статті 13 цього Закону, які набрали чинності з 1 січня 2017 року.

Законом Регулятора визначено постійно діючим незалежним державним колегіальним органом, метою діяльності якого є державне регулювання, моніторинг та контроль за діяльністю суб'єктів господарювання у сферах енергетики та комунальних послуг.

За положеннями Закону у сфері енергетики Регулятор, поміж іншого, здійснює державне регулювання, моніторинг та контроль за діяльністю суб'єктів господарювання з виробництва, передачі, розподілу, постачання електричної енергії. Таке регулювання здійснюється шляхом:

- 1) нормативно-правового регулювання у випадках, коли відповідні повноваження надані Регулятору законом;
- 2) ліцензування діяльності у сферах енергетики та комунальних послуг;

- 3) формування цінової і тарифної політики у сферах енергетики та комунальних послуг та реалізації відповідної політики у випадках, коли такі повноваження надані Регулятору законом;
- 4) державного контролю та застосування заходів впливу;
- 5) використання інших засобів, передбачених законом.

Рішення Регулятора не підлягають погодженню органами державної влади, крім випадків, передбачених законодавством про захист економічної конкуренції, та можуть бути оскаржені до суду, що не зупиняє їх виконання.

До складу Регулятора входять сім членів, в тому числі Голова, два з яких призначаються Президентом України, два – Верховною Радою України, один – Кабінетом Міністрів України.

Порядок прийняття Регулятором рішень

Рішення Регулятора приймаються на його засіданнях, які проводяться у формі відкритих слухань (*за виключенням розгляду питань, що містять таємну інформацію*).

Засідання Регулятора є правомочними у разі присутності на ньому більшості із загального складу Регулятора (*4 члена*). У відкритих слуханнях мають право брати участь представники суб'єктів господарювання, що провадять діяльність у сферах енергетики та комунальних послуг, органів державної влади та органів місцевого самоврядування, організацій, що представляють інтереси споживачів, громадських організацій, засобів масової інформації та інші заінтересовані особи.

Перелік питань, що вносяться на розгляд Регулятора, оприлюднюється не пізніше як за три робочі дні до дня проведення засідання на офіційному веб-сайті Регулятора.

Разом з переліком питань, що вносяться на розгляд Регулятора, підлягають оприлюдненню на офіційному веб-сайті Регулятора проекти рішень Регулятора та обґрунтування до них, одержані зауваження та пропозиції, а також вмотивована позиція Регулятора щодо одержаних зауважень. Рішення Регулятора вважається прийнятим, якщо за нього проголосувало не менше чотирьох членів Регулятора, присутніх на засіданні, та не підлягає реєстрації в Мініюсті.

Контроль у сфері енергетики

Законом встановлено, що Регулятор здійснює державний контроль за дотриманням суб'єктами господарювання, що провадять діяльність у сферах енергетики та комунальних послуг, законодавства у відповідних сферах та ліцензійних умов шляхом проведення планових та позапланових виїзних, а також невиїзних перевірок відповідно до затверджених ним порядків контролю.

Перевірка проводиться на підставі рішення Регулятора, для чого створюється відповідна комісія. За результатами перевірки складається акт.

Відповідальність у сфері енергетики

За порушення законодавства у сферах енергетики та комунальних послуг до суб'єктів госпо-

дарювання, що провадять діяльність у відповідній сфері, Регулятор може застосовувати санкції у вигляді: застереження та/або попередження про необхідність усунення порушень; накладення штрафу; зупинення дії ліцензії; анулювання ліцензії.

Аналогічні повноваження Регулятора були передбачені Законом України «Про електроенергетику». Втім, що стосується зупинення дії ліцензії, то така міра відповідальності не узгоджується з Законом України «Про ліцензування видів господарської діяльності», який може визначатись як спеціальний закон у сфері ліцензування. Вказана неузгодженість відкриває можливість до оскарження відповідних рішень у встановленому законом порядку.

Суб'єкти господарювання, на яких накладено штраф, зобов'язані сплатити його у 30-денний строк з дня одержання копії рішення про накладення штрафу (крім штрафу за несплату або неповну сплату внеску на регулювання). За кожний день прострочення сплати штрафу стягується пеня у розмірі 1,5 відсотка суми штрафу, розмір якої не може перевищувати розміру штрафу. Про сплату штрафу суб'єкт господарювання протягом п'яти днів зобов'язаний надіслати Регулятору відповідні документи.

У разі відмови від сплати штрафу та пені їх примусове стягнення здійснюється на підставі відповідного рішення суду за позовом Регулятора.

ПОРЯДОК ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ВИКОРИСТАННЯ ОБЛАДНАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА НА ОБ'ЄКТАХ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ, У ТОМУ ЧИСЛІ НА ВВЕДЕНИХ В ЕКСПЛУАТАЦІЮ ЧЕРГАХ БУДІВНИЦТВА ЕЛЕКТРИЧНИХ СТАНЦІЙ (ПУСКОВИХ КОМПЛЕКСІВ), ЩО ВИРОБЛЯЮТЬ ЕЛЕКТРИЧНУ ЕНЕРГІЮ З АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ (КРІМ ДОМЕННОГО ТА КОКСІВНОГО ГАЗІВ, А З ВИКОРИСТАННЯМ ГІДРОЕНЕРГІЇ – ЛИШЕ МІКРО-, МІНІ- ТА МАЛИМИ ГІДРОЕЛЕКТРОСТАНЦІЯМИ), ТА ВСТАНОВЛЕННЯ ВІДПОВІДНОЇ НАДБАВКИ ДО «ЗЕЛЕНОГО» ТАРИФУ

Відповідно до Закону України «Про електроенергетику», за дотримання рівня використання обладнання українського виробництва для введених в експлуатацію з 1 липня 2015 року по 31 грудня 2024 року об'єктів електроенергетики, у тому числі черг будівництва електростанцій (пускових комплексів), які виробляють електроенергію з альтернативних джерел енергії, до «зеленого» тарифу встановлюється надбавка у розмірі, визначеному статтею 17-3 згаданого Закону.

26 лютого 2016 року набув чинності Порядок визначення рівня використання обладнання українського виробництва на об'єктах електроенергетики, у тому числі на введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексів), що виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії – лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), і встановлення відповідної надбавки до «зеленим» тарифом, затверджений Постановою НКРЗУ № 2932 від 10 грудня 2015 року (далі – Порядок).

Цей Порядок поширюється на суб'єктів господарювання, які отримали ліцензію на провадження господарської діяльності з виробництва електричної енергії, мають у власності або користуванні об'єкти електроенергетики та мають намір продавати електричну енергію за «зеленим» тарифом у встановленому законодавством порядку.

Підтвердженням факту і дати введення в експлуатацію об'єкта енергетики є виданий уповноваженим органом (Державною архітектурно-будівельною інспекцією України) сертифікат, який підтверджує відповідність закінченої будівництвом об'єкта проектній документації та підтверджує його готовність до експлуатації, або зареєстрована відповідно до законодавства декларація про готовність об'єкта до експлуатації.

Рівень використання обладнання українського виробництва на об'єкті електроенергетики визначається як сума відповідних питомих процентних показників елементів обладнання. Для об'єктів електроенергетики, які виробляють електроенергію з енергії вітру такими елементами є:

Елементи обладнання	Питомий відсотковий показник, %
Лопаті	30
Башта	30
Гондола	20
Головна рама	20
РАЗОМ ПО ОБ'ЄКТУ	100

Визначення відповідності рівня використання обладнання українського виробництва здійснюється на підставі поданого заявником розрахунку та підтвердних документів.

Якщо рівень використання обладнання українського виробництва становить 30 і більше від-

сотків, то надбавка до «зеленого» тарифу складе 5 %, в той час як при досягненні 50 і більше відсотків така надбавка становитиме 10 %.

Українське виробництво елементів обладнання (виробництво елементів обладнання на території України) підтверджується сертифікатом про українське походження, виданим в установленому порядку Торгово-промисловою палатою України (її регіональними представництвами).

Для встановлення надбавки до «зеленого» тарифу заявник подає до НКРЕКП відповідну заяву і такі документи (оригінали або належним чином засвідчені копії):

- пояснювальну записку щодо наявного на об'єкті електроенергетики обладнання українського виробництва з посиланнями на сертифікати про українське походження та документи, що підтверджують право власності (користування) на елементи (елементами) обладнання;
- розрахунок рівня використання обладнання українського виробництва на об'єктах електроенергетики;
- сертифікати про українське походження;
- підтвердження права власності (користування) на такі елементи (такими елементами) обладнання;
- інформацію (найменування, код ЄДРПОУ) про підрядників (генерального підрядника), які виконували роботи з буріння свердловини на об'єктах електроенергетики, що виробляють електричну енергію з використанням геотермальної енергії.

Зазначену заяву та додані до нього документи розглядаються НКРЕКП протягом 30 календарних днів з дня подання заяви на її засіданні у формі відкритого слухання, за результатами чого приймається рішення про встановлення надбавки до «зеленого» тарифу, яке оформлюється постановою.

У разі подання заявником неповного пакету документів або недостатності наданих документів для встановлення факту дотримання рівня використання обладнання українського виробництва (непідтвердження українського виробництва елементів обладнання, непідтвердження права власності (користування) на елементи обладнання) НКРЕКП повідомляє про це заявника у письмовій формі протягом 15 календарних днів з дня подання цих документів.

В такому випадку заявник подає запитані НКРЕКП документи протягом 15 календарних днів з дня отримання відповідного письмового повідомлення, після чого строк розгляду заяви продовжується на 10 календарних днів. У разі неподання запитуваних документів заява повертається.

**ЗМІНИ ДО ПОСТАНОВИ КАБІНЕТУ
МІНІСТРІВ УКРАЇНИ № 263 ВІД 07
ТРАВНЯ 2015 РОКУ «ПРО ОСОБЛИВОСТІ
РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН У СФЕРІ
ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ НА ТЕРИТОРІЇ,
ДЕ ОРГАНИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ
ТИМЧАСОВО НЕ ЗДІЙСНЮЮТЬ
АБО ЗДІЙСНЮЮТЬ НЕ В ПОВНОМУ
ОБСЯЗІ СВОЇ ПОВНОВАЖЕННЯ»**

Постановами Кабінету Міністрів України № 368 від 25 травня 2016 року, № 416 від 06 липня 2016 року та № 985 від 21 грудня 2016 року були внесені зміни в Постанову КМУ № 263 від 7 травня 2015 року «Про особливості регулювання відносин у сфері електроенергетики на території, де органи державної влади тимчасово не здійснюють або здійснюють не в повному обсязі свої повноваження» (далі – *Постанова КМУ № 263*).

Згідно Постанови КМУ № 263 у новій редакції, була дозволена купівля та продаж електроенергії у ТОВ «Вітряний парк «Новоазовський», що входить до групи компаній «Вітряні парки України», яке провадить діяльність на неконтрольованій території, за умови наявності технічної можливості постачання (передачі) виробленої електроенергії на контрольовану територію.

На ТОВ «Вітряний парк «Новоазовський» не поширюються обмеження у вигляді продажу електроенергії на неконтрольовану територію місцевими (локальними) електромережами або споживачам електроенергії відповідної галузі. Розрахунки за електроенергію з ТОВ «Вітряний парк «Новоазовський» здійснюються за «зеленим» тарифом в грошовій формі і в повному обсязі.

Внесеними змінами також було погоджено пропозицію Міністерства енергетики та вугільної промисловості України щодо оплати до 31 грудня 2016 року ТОВ «Вітряний парк «Новоазовський», ТОВ «Вітряний парк Краснодарський», ТОВ «Вітряний парк Лутугинський», ВЕО «Вітроенергопром» коштів з наступним їх спрямуванням на погашення податкових зобов'язань та рекомендовано НКРЕКП прийняти відповідне рішення.

**РІШЕННЯ НКРЕКП ЩОДО УКЛАДЕННЯ
ДОГОВОРІВ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ
ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ МІЖ ДП «ЕНЕРГОРИНОК»
ТА СУБ'ЄКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ,
ЯКІ ВИРОБЛЯЮТЬ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЮ
З АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ
ВІД 31 БЕРЕЗНЯ 2016 РОКУ
ТА 2 ЧЕРВНЯ 2016 РОКУ**

Відповідно до протокольного рішення НКРЕКП №8 від 31 березня 2016, НКРЕКП рекомендувала ДП «Енергоринок» внести зміни у вже укладені договори купівлі-продажу електричної енергії між ДП

«Енергоринок» та суб'єктами господарювання, що виробляють електричну енергію з використанням альтернативних джерел енергії та в подальшому укладати вказані договори із зазначенням терміну їх дії до 1 січня 2030 року.

2 червня 2016 року у формі відкритих слухань відбулося засідання НКРЕКП, на якому, серед іншого, було прийнято рішення, щодо зобов'язання ДП «Енергоринок» внести зміни до укладених договорів купівлі-продажу електроенергії між ДП «Енергоринок» та суб'єктами господарювання, які виробляють електроенергію з використанням альтернативних джерел енергії, і в подальшому укладати такі договори з зазначенням терміну їх дії до 1 січня 2030 року, а також безумовно дотримуватися вимог Умов та Правил здійснення підприємницької діяльності з оптового постачання електроенергії.

Незважаючи на те, що в публічних джерелах відсутній відповідний протокол, постанова або розпорядження, інформація про прийняття такого рішення опублікована НКРЕКП на її веб-сайті.

Необхідно відзначити, що примірний договір про купівлю-продаж електроенергії між ДП «Енергоринок» та суб'єктом господарювання, який виробляє електричну енергію з використанням альтернативних джерел енергії затверджено Постановою НКРЕКП № 1314 від 11 жовтня 2012 року. З урахуванням того, що рішення НКРЕКП підлягають оформленню постановами або розпорядженнями, то задля належної реалізації такого рішення необхідно оформити належним чином.

**ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПОРЯДОК ОТРИМАННЯ
РЕЗИДЕНТАМИ КРЕДИТІВ, ПОЗИК
В ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ ВІД НЕРЕЗИДЕНТІВ
І НАДАННЯ РЕЗИДЕНТАМИ ПОЗИК
В ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ НЕРЕЗИДЕНТАМ,
ЗАТВЕРДЖЕНЕ ПОСТАНОВОЮ НБУ № 270
ВІД 17 ЧЕРВНЯ 2004 РОКУ**

Порядок отримання резидентами кредитів і позик в іноземній валюті від нерезидентів, серед інших нормативних актів, регламентується Постановою НБУ № 270 від 17 червня 2004 року (надалі – *Постанова НБУ № 270*).

Раніше зазначеною Постановою НБУ № 270 було передбачено, що розмір виплат за користування кредитом за встановленою договором процентної ставки, з урахуванням комісії, неустойки та інших установлених договором платежів, у тому числі тих, які є санкціями за неналежне виконання умов цього договору, не повинен перевищувати розміри виплат за цим кредитом, розрахований виходячи з установленної НБУ максимальної процентної ставки. Зокрема, така процентна ставка встановлюється Постановою НБУ № 363 від 03 серпня 2004 року.

22 листопада 2016 року до Постанови НБУ № 270 були внесені зміни, якими передбачено, що у разі, якщо кредит надається нерезидентом-кредитором резиденту-позичальнику за участю іноземного експортно-кредитного агентства, яке відноситься до офіційних експортно-кредитних агентств (далі – ЕКА), перелік яких зазначено на офіційному сайті Організації економічного співробітництва і розвитку, то для цілей контролю за неперевищенням розміру виплат за максимальними процентними ставками за договором до розрахунку розміру виплат за користування таким кредитом не враховуються передбачені договором платежі резидента-позичальника (у тому числі уповноваженого банку-позичальника) на користь нерезидента-кредитора по відшкодуванню фактичних витрат такого нерезидента-кредитора з оплати послуг (винагорода, премії, комісії і таке інше) ЕКА, безпосередньо пов'язаних з реалізацією кредитного проекту.

На думку Національного банку, зазначені зміни повинні істотно розширити можливості українського бізнесу у доступі до зовнішніх кредитних ресурсів за участю ЕКА.

Перелік ЕКА доступний за посиланням:
<http://www.oecd.org/trade/xcred/eca.htm>.

МЕТОДИКА РОЗРАХУНКУ ПЛАТИ ЗА ПРИЄДНАННЯ ЕЛЕКТРОУСТАНОВОК ДО ЕЛЕКТРИЧНИХ МЕРЕЖ

22 листопада 2016 року набули чинності зміни до Методики розрахунку плати за приєднання електроустановок до електричних мереж, затвердженої Постановою НКРЕ № 115 від 12 лютого 2013 року.

Вказані зміни конкретизують вимоги до технічних умов для замовників із заявленою до приєднання потужністю електроустановок від 160 кВт до 5000 кВт, передбачають наявність лінійної складової частини плати за нестандартне приєднання,

формулу для розрахунку плати за нестандартне приєднання та покликані забезпечити рівноправний доступ до приєднання енергоустановок замовників до електромереж.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ № 200/2016 ВІД 10 ТРАВНЯ 2016 РОКУ «ПИТАННЯ ПРИЄДНАННЯ УКРАЇНИ ДО СТАТУТУ МІЖНАРОДНОГО АГЕНТСТВА З ВІДНОВЛЮВАНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ (IRENA)».

Згідно Указу Президента України № 200/2016 від 10 травня 2016 року «Питання приєднання України до Статуту Міжнародного агентства з відновлюваних джерел енергії (IRENA)» визнано доцільним приєднання України до Статуту Міжнародного агентства з відновлюваних джерел енергії (IRENA), у зв'язку з чим доручено забезпечити подачу заявки щодо членства України в зазначеній організації.

Як повідомляє уряд, заявка була подана Держенергоефективності і по ній не було висловлено жодного заперечення країнами-членами IRENA, що означає її погодження. Наступним кроком буде ухвалення відповідного закону «Про приєднання України до Статуту Міжнародного агентства з відновлюваних джерел енергії (IRENA)», проект якого проходить узгодження з центральними органами виконавчої влади.

Передбачається, що приєднання України до Статуту IRENA має розширити співробітництво з розвиненими країнами у сфері відновлюваної енергетики, залучити передовий досвід та прогресивні механізми фінансування проектів у цій сфері. Також зазначене має надати можливість подавати заявки в абудабійський фонд розвитку (ADFD) на отримання дешевих кредитів на впровадження «зелених» проектів. На даний час бюджет фонду становить 350 млн. доларів США, а кредити надаються на конкурсній основі під 1-2% терміном до 20 років.

2 ЗМІНИ У ЗАКОНОДАВСТВІ, ОЧІКУВАНІ У 2017 РОЦІ

Незважаючи на плідну роботу, яка була проведена у 2016 році, на 2017 рік покладаються не менш важливі зміни.

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДЕЯКИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ УКРАЇНИ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ МІСТОВАБУДІВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ» № 1817-VIII

17 січня 2017 року Верховною радою прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення містобудівної діяльності» (законопроект № 4733 1), який готується на підпис Президенту України.

Наразі Законом України «Про регулювання містобудівної діяльності» передбачається, що усі об'єкти будівництва поділяються на I, II, III, IV і V ка-

тегорії складності, які, в свою чергу, визначається відповідно до державних будівельних норм та стандартів на підставі класу наслідків (*відповідальності*) такого об'єкта будівництва.

Слідуючи європейському досвіду, прийнятими змінами передбачається скасування визначення категорій складності об'єктів будівництва, в результаті чого розроблення проектної документації, дозвільні процедури та порядок прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів будуть залежати від класу наслідків (*відповідальності*) такого об'єкту.

Клас наслідків (*відповідальності*) будівель і споруд – це характеристика рівня можливої небезпеки для здоров'я і життя людей, які постійно або періодично перебуватимуть на об'єкті або які знаходи-

тимуться зовні такого об'єкта, матеріальних збитків чи соціальних втрат, пов'язаних із припиненням експлуатації або з втратою цілісності об'єкта. Усі об'єкти поділяються за класами наслідків (*відповідальності*) на:

- незначні наслідки – СС1 (*раніше I та II категорії складності*);
- середні наслідки – СС2 (*раніше III та IV категорії складності*);
- значні наслідки – СС3 (*раніше V категорії складності*).

Внесеними змінами передбачається перехід від триступеневої дозвольної системи (*повідомлення, декларація, дозвіл*) до двоступеневої (*повідомлення, дозвіл*). При цьому, по об'єктах будівництва за класами наслідків СС2 та СС3 (*середні та значні наслідки*) право розпочати будівництво замовник зможе отримати після видачі йому дозволу на виконання будівельних робіт, в той час як для класу наслідків СС1 (*незначні наслідки*) будівельні роботи можна здійснювати після подання замовником повідомлення про початок виконання будівельних робіт.

Також законом посилюється відповідальність за виконання підготовчих та будівельних робіт без повідомлення або дозволу на виконання будівельних робіт та урегульовуються інші процедурні аспекти.

Отже, після набуття чинності зазначеним законом, при розробленні проектної документації, її погодженні та введенні об'єктів енергетики в експлуатацію слід також враховувати вказані законодавчі зміни.

ПРОЕКТ ЗАКОНУ «ПРО РИНОК ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ УКРАЇНИ» № 4493

22 вересня 2016 року Верховною Радою України в першому читанні прийнято проект Закону «Про ринок електричної енергії України». Вказаний законопроект повинен прийти на зміну Законам України «Про електроенергетику» та «Про засади функціонування ринку електричної енергії України» та передбачає поступовий перехід до нової моделі ринку електроенергії.

Законопроект передбачає організацію ринку електроенергії, що буде включати ринок двосторонніх договорів, ринок «на добу наперед», внутрішньодобовий ринок, балансуєчий ринок, ринок допоміжних послуг та роздрібний ринок.

Обов'язковою умовою для участі в ринку електричної енергії (*крім споживачів, які купують електроенергію за договором постачання електричної енергії споживачу*) має бути укладання договору про врегулювання небалансів з оператором системи передачі.

Передбачається, що електрична енергія, вироблена на об'єктах електроенергетики, що використовують відновлювані джерела енергії, може бути продана її виробниками за двосторонніми договорами, на ринку «на добу наперед» та внутрішньодобовому ринку та на балансуєчому ринку за цінами, що склалися на відповідних ринках, або за «зеленим» тарифом з урахуванням надбавки до нього гарантованому покупцю.

З метою продажу за «зеленим» тарифом такі виробники зобов'язані:

- 1) стати учасником ринку;
- 2) укласти з гарантованим покупцем двосторонній договір за типовою формою договору купівлі-продажу електричної енергії за «зеленим» тарифом та увійти на підставі цього договору до складу балансуєчої групи виробників за «зеленим» тарифом. Очікується, що виробники електроенергії за «зеленим» тарифом зможуть укласти договори купівлі-продажу електричної енергії за «зеленим» тарифом після оформлення прав на землю та отримання дозвольного документу на будівництво, оскільки наразі такі договори укладаються лише після введення електростанції в експлуатацію;
- 3) щодобово подавати гарантованому покупцю свої добові графіки відпуску електричної енергії на наступну добу у порядку та у формі, визначеними у двосторонньому договорі з гарантованим покупцем.

За відхилення фактичних обсягів відпуску електричної енергії виробників за «зеленим» тарифом від їх добових графіків відпуску електричної енергії виробниками, які входять до складу балансуєчої групи виробників за «зеленим» тарифом, відшкодовується частка вартості врегулювання небалансу електричної енергії гарантованого покупця відповідно до правил функціонування балансуєчої групи виробників за «зеленим» тарифом.

До розгляду законопроект у другому читанні, УВЕА було запропоновано внести до його тексту поправки в частині щодо відшкодування частки вартості небалансів, а саме пункт 11 Прикінцевих та перехідних положень викласти у такій редакції:

«11. Відсоток відшкодування гарантованому покупцю виробниками, які виробляють електричну енергію на об'єктах електроенергетики, що використовують енергію вітру та сонячного випромінювання, яким встановлено «зелений» тариф і які входять до складу балансуєчої групи виробників за «зеленим» тарифом, вартості врегулювання небалансу гарантованого покупця складає:

- до 31 грудня 2020 року – 0%
- з 1 січня 2021 року – 10%
- з 1 січня 2022 року – 20%

- з 1 січня 2023 року – 30%
- з 1 січня 2024 року – 40%
- з 1 січня 2025 року – 50%
- з 1 січня 2026 року – 60%
- з 1 січня 2027 року – 70%
- з 1 січня 2028 року – 80%
- з 1 січня 2029 року – 90%
- з 1 січня 2030 року – 100 %

Відсоток відшкодування гарантованому покупцю вартості врегулювання небалансу гарантованого покупця, починаючи з 1 січня 2021 року, стосується виключно тих виробників електричної енергії з відновлюваних джерел енергії (а з використанням гідроенергії – вироблену лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), в тому числі виробників за «зеленим» тарифом, які введені в експлуатацію з 1 січня 2021 року і розмір такого відсотка залишається у такому відсотковому розмірі відшкодування, який відповідає року введення в експлуатацію об'єкта виробництва електроенергії з відновлюваних джерел енергії (а з використанням гідроенергії – вироблену лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями).

В разі поетапного введення в експлуатацію об'єкта виробництва електроенергії з відновлюваних джерел енергії (а з використанням гідроенергії – вироблену лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями) розмір відсотка відшкодування гарантованому покупцю вартості врегулювання небалансу гарантованого покупця на період до 31 грудня 2029 року включно залишається у такому відсотковому розмірі відшкодування, який відповідає року введення в експлуатацію відповідного етапу об'єкта виробництва електроенергії з відновлюваних джерел енергії (а з використанням гідроенергії – вироблену лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями).

Відшкодування виробником, який виробляє електричну енергію на об'єктах електроенергетики, що використовують енергію вітру, та входить до складу балансуєвої групи виробників за «зеленим» тарифом, або стороною, відповідальною за баланс балансуєвої групи виробників за «зеленим» тарифом, створеної згідно з частинами 6-8 статті 71 цього Закону вартості небалансу гарантованому покупцю здійснюється у разі відхилення фактичних обсягів відпуску електричної енергії такого виробника від його добового графіку відпуску електричної енергії з 1 січня 2021 року до 31 грудня 2029 більше ніж на 35%».

Ці правки мають діяти при умові щогодинного коригування прогнозу виробництва електроенергії за рахунок енергії вітру та сонця в рамках вторинного законодавства про внутрішньодобовий ринок.

Крім цього, можливо очікувати системні зміни порядку приєднання до електричних мереж, які пропонуються законопроектом, зокрема регламентація порядку приєднання до мереж, оплата послуг реконструкції лінійної складової приєднання і вибір організацій, які будуть надавати подібні послуги тощо. Одночасно, з цими очікуваними змінами НКРЕКП також ініціює низку змін до порядку приєднання до мереж, зокрема у частині строків нестандартного приєднання, вимог до технічних вимог тощо.

ПРОЕКТ ЗАКОНУ «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДЕЯКИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТИВ УКРАЇНИ ЩОДО СПРОЩЕННЯ ПРОЦЕДУРИ ЗЕМЛЕВІДВЕДЕННЯ ДЛЯ БУДІВНИЦТВА ОБ'ЄКТІВ ПО ВИРОБНИЦТВУ ТЕПЛОВОЇ ТА/АБО ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ З ВИКОРИСТАННЯМ ВІДНОВЛЮВАНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ ТА/АБО БІОЛОГІЧНИХ ВИДІВ ПАЛИВА» № 2529А

Вказаним законопроектом передбачається можливість розміщення об'єктів енергетики, які виробляють теплову та/або електричну енергію з використанням відновлюваних джерел енергії та/або біологічних видів палива на земельних ділянках усіх категорій земель без зміни їх цільового призначення. Крім цього, законопроектом передбачено звільнення до 1 січня 2018 року від обов'язкової розробки плану зонування та/або детального плану території при надання земельних ділянок із земель державної або комунальної власності для будівництва вищезазначених об'єктів.

ПРОЕКТ ЗАКОНУ «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО РЕГУЛЮВАННЯ МІСТБУДІВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ» ЩОДО ОБМЕЖЕННЯ ТЕРМІНУ ДІЇ ТЕХНІЧНИХ УМОВ»

Зазначений законопроект розроблений Держенергоефективності з метою подолання проблеми резервування потужностей для приєднання об'єктів електроенергетики, що виробляють електричну енергію з використанням альтернативних джерел енергії.

Зокрема, законопроектом пропонується обмежити строк дії технічних умов для об'єктів електроенергетики, що виробляють електричну енергію з використанням альтернативних джерел енергії до двох років, який може бути продовжено до п'яти років.

Видані до набрання чинності цим законом технічні умови, діють протягом строку визначеного договором про приєднання, але не більше п'яти років з моменту затвердження таких технічних умов.

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ОЦІНКУ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ» (ВЕТОВАНИЙ ПРЕЗИДЕНТОМ УКРАЇНИ)

4 жовтня 2016 року Верховною Радою України прийнято Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» (законопроект № 2009а), яким передбачається запровадити оцінку впливу на довкілля у процесі прийняття рішень про провадження господарської діяльності, яка може мати значний вплив на довкілля, з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів.

Процедура оцінки впливу на довкілля включає:

- 1) підготовку суб'єктом господарювання звіту з оцінки впливу на довкілля;
- 2) проведення громадського обговорення;
- 3) аналіз уповноваженим органом інформації;
- 4) надання уповноваженим органом мотивованого рішення з оцінки впливу на довкілля;
- 5) врахування рішення з оцінки впливу на довкілля у рішенні про провадження планованої діяльності.

При цьому, під плановою діяльністю згідно з законом розуміється господарська діяльність, що включає нове будівництво, реконструкцію, технічне переоснащення, капітальний ремонт об'єктів будівництва, розширення, перепрофілювання, ліквідацію (демонтаж) об'єктів, інше втручання в природне середовище.

Господарська діяльність з порушенням законодавства про оцінку впливу на довкілля може бути обмежена, тимчасово заборонена (*зупинена*) або припинена.

Необхідно відзначити, що за положеннями згаданого закону оцінці впливу на довкілля підлягають також вітрові парки та вітрові електростанції, що мають дві і більше турбіни або висота яких становить 50 метрів і більше. Вказані об'єкти віднесені до другої категорії об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля.

З посиланням на те, що вказаний закон може суттєво ускладнити ведення господарської діяльності через її надмірне урегулювання, а також на недосконалу законодавчу техніку викладення окремих його положень, Президент України наклав вето на прийнятий закон та направив його на доопрацювання. Наразі парламентом розглядаються пропозиції президента щодо згаданого закону.

ПОРЯДОК КОМЕРЦІЙНОГО ОБЛІКУ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ, ВИРОБЛЕНОЇ НА ОБ'ЄКТАХ ЕЛЕКТРО-ЕНЕРГЕТИКИ З АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ

Передбачається, що у 2017 році НКРЕКП затвердить порядок обліку електричної енергії, виробленої на об'єктах електроенергетики з альтернативних джерел енергії. Наразі, вимоги Закону України «Про електроенергетику» у частині оплати по «зеленому» тарифу лише різниці між кількістю електричної енергії, виробленої електричною станцією, та спожитою нею на практиці не виконуються, оскільки відсутній порядок розрахунку відповідного сальдо. З прийняттям зазначеного порядку, який регулюватиме розрахунок та оформлення сальдо перетоків, відповідний механізм запрацює на практиці. Зазначений проект було розміщено на сайті НКРЕКП 19 грудня 2016 року.

ОНОВЛЕНА ЕНЕРГЕТИЧНА СТРАТЕГІЯ УКРАЇНИ ДО 2035 РОКУ

На даний час офіційно діючою в Україні є Енергетична стратегія України на період до 2030 року, що була схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України влітку 2013 року. У зв'язку з критичними змінами та новими викликами у політичній, економічній та енергетичній сферах, що постали перед Україною, у 2014 та 2015 роках Радою національної безпеки і оборони України приймалося рішення щодо необхідності актуалізації даної Стратегії. Міністерством енергетики та вугільної промисловості спільно з Національним інститутом стратегічних досліджень та Українським центром економічних і політичних досліджень ім. О. Разумкова розробило проект Енергостратегії до 2035 року.

Проект Нової енергостратегії був оприлюднений 19 грудня 2016 року на офіційному сайті Міністерства енергетики та вугільної промисловості і УВЕА вже звернулася до Міністра енергетики та вугільної промисловості з пропозицією доопрацювання даного Проекту. УВЕА вважає, що Проект пропонованої стратегії суттєво змінює міжнародну концепцію щодо скорочення використання викопного палива та протирічить діючому законодавству України щодо підтримки збільшення долі використання ВДЕ та впровадження енергоефективних технологій.

Зокрема, у проекті Стратегії говориться, що «Головним напрямом дій на 2015–2035 рр. щодо розширення використання ВДЕ в Україні має стати перегляд державної політики стимулювання використання ВДЕ ... зміщення акцентів державної політики зі сфери виробництва електроенергії великими установками, що використовують переважно енергію сонця та вітру, додатково в бік малопотужних установок ВДЕ. Очікується, що це призведе до зростання частки електроенергетичної галузі, яка використовує тверду біомасу та біогаз у якості дже-

рела енергоресурсу (за наявності ресурсної бази) на локальному рівні».

Такий підхід є помилковим, тому що лише завдяки генерації електроенергії на промислових ВЕС та СЕС можна досягти справжню енергетичну незалежність та виконати цілі, передбачені в Національному плану дій з розвитку ВДЕ до 2020 року.

Більш того, проект Енергетичної стратегії передбачає скорочення розвитку вітрової та сонячної електроенергетики до 500 МВт до 2025 року, що також протирічить виконанню Національного плану дій щодо розвитку ВДЕ до 2020 року, прийнятому Кабінетом Міністрів України 01 жовтня 2014 року в рамках зобов'язань, взятих Україною перед Європейським Енергетичним Співтовариством.

Розвиток нової енергетичної системи України має відбуватися паралельно з розвитком націо-

нальної промисловості, що в свою чергу дозволить створення нових робочих місць. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення конкурентних умов виробництва електроенергії з альтернативних джерел енергії» № 514 – VIII від 04 червня 2015 року вніс ряд істотних змін і доповнень до законодавства в області ВДЕ. Законодавча підтримка національних виробників вітроенергетичного та сонячного обладнання шляхом введення надбавки (*преміальних*) в розмірі 5-10% до діючого «зеленого» тарифу за використання обладнання українського виробництва є реальним стимулом розвитку сучасної машинобудівельної промисловості на базі ліцензійних технологій від найкращих світових виробників обладнання для ВЕС та СЕС.

Сьогодні можна констатувати, що позиція УВЕА була врахована Держенергоефективності і співпадає с зауваженнями Європейської Комісії.

The image shows two large, white wind turbines standing in a field. The sky is overcast with grey clouds. The turbine in the foreground is taller and more prominent, with its nacelle clearly visible. The second turbine is smaller and positioned further back to the right. The ground is a mix of green grass and brown patches, suggesting a rural or agricultural setting.

III. ДІЯЛЬНІСТЬ УВЕА

1 УЧАСТЬ У ЗАКОНОДАВЧОМУ ПРОЦЕСІ

2016 рік став одним із ключових років у діяльності УВЕА з точки зору участі у законодавчому процесі України, а саме у розробці нормативно-правових документів, що матимуть безпосередній вплив на подальший розвиток як вітроенергетичної галузі, так і всього сектору відновлюваної енергетики країни. Впершу чергу, мова йдеться про участь асоціації в розробці та обговоренні таких фундаментальних для національного ринку електроенергії законопроектів як «Про ринок електричної енергії України» та «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг».

Перший законопроект у вересні пройшов Перше читання у Верховній Раді, другий – був прийнятий в кінці жовтня 2016 року.

Члени Експертної Ради УВЕА приймали активну участь у засіданнях, що проводили Комітет Верховної Ради України з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП), Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України, Міністерство енергетики та вугільної промисловості України, ДП «НЕК «Укренерго», ДП «Енергоринок», присвячені цим питанням. У своїх письмових пропозиціях, виступах члени УВЕА відстоювали європейські принципи розвитку енергетики, зокрема вітроенергетичного сектору.

Слід зазначити, що як і раніше, консультаційну підтримку асоціації в минулому році надавали Всесвітня вітроенергетична асоціація WWEA і Європейська асоціація WindEurope, членом яких є УВЕА.

ПАРЛАМЕНТСЬКИЙ КОНТРОЛЬ СТАНУ ВИКОНАННЯ НПД З ВІДНОВЛЮВАНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ

16 травня у Комітеті ВРУ з питань ПЕК за участю Голови Держенергоефективності відбувся круглий стіл, присвячений виконанню Національного плану дій з відновлюваної енергетики на період до 2020 року. У фокусі дискусії – бар'єри та необхідні подальші кроки для розвитку «зеленої» енергетики в країні.

Олександр Домбровський, народний депутат України, в.о. Голови Комітету ВРУ з питань ПЕК, звернув увагу на необхідність прискорення розвитку відновлюваної енергетики в Україні та навів статистичні дані щодо розбудови цієї сфери у провідних країнах світу, які вражають своїми масштабами.

Ключову доповідь зробив Сергій Савчук, Голова Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України. Він нагадав, що основна ціль НПД – досягти 11% енергії, виробленої з відновлюваних джерел, у загальному енергоспоживанні країни у 2020 році. Голова Агентства також повідомив, що реалізація Плану потребує близько 16 млрд євро інвестицій. «Залучення коштів у цю сферу означатиме для України розвиток економіки, малого і середнього бізнесу, нові робочі місця, впровадження інноваційних екологічно чистих технологій, енергетичну децентралізацію», – підкреслив він.

КОНСУЛЬТАЦІЙНА ЗУСТРІЧ МІЖ ДП «ЕНЕРГОРИНОК» ТА УВЕА

15 липня 2016 року відбулася перша Консультативна робоча зустріч між представниками ДП «Енергоринок» і Експертною Радою УВЕА. Під час зустрічі обговорювалися положення проекту Закону «Про ринок електричної енергії України», щодо питань, пов'язаних із врегулюванням небалансу електричної енергії для виробників, які входять до балансуєчої групи виробників за «зеленим» тарифом, а також майбутні взаємовідносини гарантованого покупця та виробників вітрової та сонячної електроенергії. Одне з важливих питань, яке розглядалось протягом зустрічі, стосувалось створення відповідної системи прогнозування виробництва електроенергії із відновлюваних джерел енергії (ВДЕ).

Введення відповідальності за балансування і покладання її на виробників електроенергії за рахунок вітру повинно враховувати зрілість ринку, можливість отримання відповідних якісних метеопрогнозів, а також рівень інтегрування вітроенергетики в відповідну енергосистему. Фахове обговорення всіх існуючих чинників, що сприятиме вирішенню цих питань надасть можливість не тільки знайти вірні рішення, але й сприяти подальшому розвитку проектів з використанням ВДЕ.

КРУГЛИЙ СТИЛ У ВЕРХОВНІЙ РАДІ УКРАЇНИ ЩОДО НОВОЇ МОДЕЛІ РИНКУ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ

23 вересня 2016 року в приміщенні Верховної Ради України відбувся Круглий стіл на тему: «Основні виклики для нового ринку електричної енергії».

Захід проводився Комітетом Верховної Ради України з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки за підтримки уряду Великої Британії. Напередодні, 22 вересня 2016 року Верховна Рада України 237 голосами ухвалила в першому читанні законопроект «Про ринок електричної енергії України» (зареєстрований 21 квітня 2016 року за №4493).

Під час Круглого столу обговорювалися питання, пов'язані з перспективами та ризиками переходу України до нової моделі ринку. В роботі Круглого столу прийняв участь Голова правління УВЕА Андрій Конеченков. Свою доповідь пан Конеченков присвятив умовам успішного розвитку ВДЕ у новому ринку електроенергії. Існує багато чинників що безпосередньо впливають, як позитивно, так і негативно, на подальший розвиток виробництва електроенергії за рахунок ВДЕ, в першу чергу, вітрової та сонячної енергії. Усунення законодавчих бар'єрів, що перешкоджають широкомасштабному використанню передових технологій відновлюваної енергетики на зразок того як це робиться в країнах ЄС, не лише сприятиме відновленню електроенергетичного сектору країни, а й виконанню Національного плану дій з відновлюваної енергетики на період до 2020 року і міжнародних зобов'язань України, взятих в рамках асоціації з ЄС і Паризької угоди з клімату.

ВДЕ ТА ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ В НОВІЙ ЕНЕРГЕТИЧНІЙ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНИ

В продовження серії дискусій на теми декарбонізації та декаплінгу, які проводилися Комітетом Верховної Ради України з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної

безпеки, **12 жовтня 2016 року** був проведений Круглий стіл на тему: «ВДЕ та ЕЕ в новій Енергетичній стратегії України – імітація змін чи основа для реформи енергетичного сектору?»

В його роботі прийняли участь пан Ганс-Йозеф Фелл (президент Watch Energy Group, экс-депутат Бундестагу, розробник моделі «зеленого» тарифу в Європі), народні депутати, представники Міністерства енергетики та вугільної промисловості України, Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України, Національної академії наук України, УВЕА, міжнародні та українські експерти з енергетики.

Питання, що обговорювались на Круглому столі, стосувались Енергетичної Стратегії України до 2035 року, зокрема місцю відновлюваної енергетики та енергоефективності в оновленій Енергетичній Стратегії України та можливості переходу України до 100% відновлюваної енергетики до 2050 року. Значне місце в дискусії було присвячено питанню переходу до 100% відновлюваної енергетики як інструменту для пришвидшення економічного розвитку та забезпечення національної безпеки.

Учасники Круглого Столу підписали Меморандум з метою досягнення **до 2035 року скорочення споживання енергії на 25%, частки ВДЕ у кінцевому енергоспоживанні на рівні 25% і зменшення викидів парникових газів на 35% (база 1990 рік).**

УВЕА наголошує, що саме сьогодні вирішується яким буде енергетичний сектор України в найближчому майбутньому. Україна має достатній потенціал для переходу на 100% електроенергії за рахунок ВДЕ. Але, реалізація таких амбітних планів потребує, перш за все, політичної волі, зваженого енергетичного балансу з урахуванням широкомасштабного впровадження технологій з енергозбереження та енергоефективності, і скасування бар'єрів, що сьогодні існують у секторі відновлюваної енергетики, які не лише гальмують розвиток ВДЕ, а й негативно впливають на інвестиційний клімат в країні.

2 СТАТИСТИЧНІ ОГЛЯДИ, ПУБЛІКАЦІЇ, ІНТЕРВЬЮ

Як і в попередні роки, експертами УВЕА були підготовлені статистичні огляди вітроенергетичного сектору України як за перше півріччя так і в цілому за рік. Отримані статистичні дані надавались профільним національним та міжнародним установам і організаціям.

Крім того УВЕА продовжила практику участі у підготовці світових і регіональних оглядів ринку відновлюваних джерел енергії таких міжнародних організацій як REN21, IRENA, Make Consulting, WindEurope, GWEC, WWEA.

У четвертому кварталі 2016 року УВЕА разом із ГС «Всеукраїнська Енергетична Асамблея» розпочала роботу над книгою «Нормативне та технічне забезпечення електроенергетики: Відновлювана енергетика. Вітрові електростанції». Автори видання систематизували існуючу нормативно-правову базу вітроенергетики України з метою надання найбільш повної інформації щодо відповідних положень і вимог законодавства. Особливе місце в книзі займає розділ «Етапи реалізації проектів бу-

дівництва об'єктів енергетики, які виробляють електроенергію за допомогою енергії вітру», який представляє послідовну схему реалізації планування та будівництва ВЕС на основі законодавчих норм, що діють в Україні. Публікація книги запланована на перший квартал 2017 року.

Протягом року в періодичних національних та регіональних виданнях України публікувались статті експертів УВЕА присвячені актуальним питанням розвитку вітроенергетики в Україні та світі, включаючи, такі видання як: «Дзеркало тижня» «Сети и Бизнес», «Термінал», «Бізнес», і ряду профільних інтернет ресурсів – Електровісті, UA-energy, Oil and Gas, Energy News.

Члени експертної ради УВЕА брали участь в прес-конференціях, проведених Інтерфаксом, Українськими Новинами, Укрінформ, Українським кризовим центром; виступили на таких телеканалах як: 5 канал, ICTV, Перший діловий тощо та радіоканалах: Громадське радіо, Перший національний та Вісті.

3 ВСЕСВІТНІЙ ДЕНЬ ВІТРУ 2016

Щорічно в день святкування Всесвітнього Дня вітру УВЕА проводить заходи, присвячені питанням розвитку глобальної і національної вітроенергетичної промисловості. Всесвітній День вітру 2016 року був особливий, тому що світова громадськість відзначала його 10 річницю.

15 червня у режимі телемосту Мінськ, Білорусь, – Київ, Україна, відбувся експертно-аналітичний Круглий стіл «Вітроенергетика – ключовий інструмент у боротьбі з глобальною зміною клімату». Під час Круглого Столу, в якому з української сторони брали участь керівники провідних вітроенергетичних компаній України, які вже успішно генерують «зелену» електроенергію, говорилося про необхідність і можливість розвитку вітроенергетичних технологій як в Україні, так і в Білорусі.

Денис Коваленко, консультант проекту «Усунення бар'єрів для розвитку вітроенергетики в Республіці Білорусь»: «На жаль, вітроенергетика в Білорусі не так розвинена, як в Україні, і на сьогоднішній день знаходиться в досить зародковому стані. Ми маємо декілька десятків вітроенергетичних установок загальною потужністю трохи більше 40 МВт. Проте, плани, поставлені урядом щодо розвитку вітроенергетики в республіці Білорусь, досить хороші».

Марина Білоус, керівник проекту «Усунення бар'єрів для розвитку вітроенергетики в Республіці Білорусь»: «Як і Україна, республіка Білорусь стикається з технічними проблемами: це мо-

дернізація всієї енергосистеми країни, вона має ще певну спадщину, що залишилася від Радянського Союзу. Але ми плануємо в черговий раз звернутися до нашого законодавства з тим, щоб максимально полегшити діяльність зацікавлених в цьому інвесторів і девелоперів вітроенергетичних проектів».

Модератором з української сторони був Сергій Сапегін, директор НТЦ «Психея». Модератором з білоруської сторони виступив Андрій Конеченков, голова правління УВЕА, віце-президент Всесвітньої вітроенергетичної асоціації. Організаторами телемосту виступили: Українська вітроенергетична асоціація, Науково-технічний центр «Психея» (Україна) та «Зеленая Сеть» (Білорусь).

4 МІЖНАРОДНА ВИСТАВКА WINDENERGY HAMBURG

В кінці вересня в Гамбурзі вперше були проведені спільно два провідних в світі вітроенергетичних заходи – Міжнародні Саміт WindEurope 2016 і виставка WindEnergy Hamburg. Зібравши провідних гравців глобального ринку вітроенергетики, політиків, фінансистів, саміт і виставка стали ключовою подією у світовій вітроенергетичній промисловості.

У роботі виставки, що пройшла з **27 по 30 вересня**, взяли участь експоненти з 34 країн світу, які представили свої інноваційні продукти і послуги. WindEnergy Hamburg є єдиною міжнародною виставкою, на якій представлені обидва сектори – наземна та офшорна вітроенергетика.

УВЕА виступила інформаційним партнером WindEnergy Hamburg та організатором української

делегації, яка стала найбільшою серед країн пострадянського простору та Східної Європи, що прийняли участь у роботі виставки. Делегація з України налічувала 30 фахівців, серед яких були провідні національні вітроенергетичні компанії, виробники вітроенергетичного обладнання, юридичні фірми. 28 вересня 2016 року під час відвідування виставки Генеральним консулом України в Гамбурзі пані Оксаною Тарасюк відбулася зустріч з учасниками української делегації. На виставці був також представлений стенд українських компаній ТОВ «Керуюча компанія «Вітряні парки України» і ТОВ «Фурлендер Віндтехнолоджі».

Участь української делегації в роботі WindEnergy Hamburg також була відмічена на офіційному сайті Міністерства закордонних справ України.

5 КОНФЕРЕНЦІЇ

2016 рік був багатий на вітроенергетичні заходи як національні, так і міжнародні. Нижче наведені ключові конференції року, в роботі яких УВЕА приймала участь.

ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕНЕРГОСИСТЕМИ З ЄВРОПЕЙСЬКОЮ

Україні необхідно підтвердити перед західними партнерами секретаріату ENTSO-E незмінність курсу повномасштабної інтеграції української енергосистеми з енергосистемою Європи. Такий месидж був в центрі уваги учасників науково-практичної конференції «Синхронна робота Об'єднаної енергосистеми України з ENTSO-E. Інтеграція. Можливості. Виклики», організованої **25-26 лютого у Львові** Всеукраїнською Енергетичною Асамблеєю.

У роботі конференції взяли участь представники Міненерговугілля, НКРЕКП, ДП НЕК «Укренерго», профільних компаній, проектних інститутів.

Іван Плачков, голова громадської спілки «Всеукраїнської Енергетичної Асамблеї»: «Інтеграція нашої енергосистеми з європейською дасть можливість змінити алгоритм взаємовідносин між природними монополіями і споживачем. Вектор євроінтеграції дозволить вивести ці взаємини на високий європейський рівень, підвищить прозорість енергоринку, споживач отримає обґрунтовані зрозумілі тарифи на послуги з енергопостачання».

За підсумками конференції була визначена «дорожня карта» активізації інтеграції енергоринку України в ENTSO-E.

Виступаючи перед учасниками конференції Андрій Конеченков, голова правління УВЕА зазначив: «Сьогоднішня конференція продемонструвала бажання системних операторів створити стабільний і конкурентоспроможний ринок електричної енергії в Україні. Це дає позитивний сигнал ринку, бо свідчить про готовність інтеграції нашої енергетичної системи в європейську».

КРУГЛИЙ СТИЛ «НОВА ЕНЕРГІЯ»

2 березня 2016 року Науково-технічний центр «Психея» провів перший експертно-аналітичний круглий стіл з циклу «Нова енергія», присвячений аналізу сучасних тенденцій світової та української енергетики. Під час дискусії експерти в галузі енер-

гетики, представники урядових і наукових установ та інститутів, що працюють в області енергетики, обговорили можливості і перспективи розвитку різних енергогенеруючих технологій в Україні.

Експерти УВЕА взяли активну участь в роботі Круглого столу, на якому ще раз підкреслили необхідність розвитку місцевих енергоресурсів для досягнення енергетичної незалежності України.

ВІТРОЕНЕРГЕТИКА ПОЛЬЩІ 2016

Найбільша в регіоні Центральної та Східної Європи вітроенергетична конференція та виставка, що була організована Польською вітроенергетичною асоціацією PWEA за підтримки Європейської вітроенергетичної асоціації EWEA, пройшла **з 7 по 9 березня в Варшаві**.

Представники вітроенергетичної промисловості Європи зібралися разом, щоб продемонструвати економічну доцільність вітроенергетики в Польщі, на вітроенергетичному ринку якої зростає невизначеність в області законодавства.

Джайлс Діксон, виконавчий директор WindEuro-ре: «Це відмінна можливість підкреслити переваги вітроенергетичної технології на ринку з величезним потенціалом по створенню робочих місць, зростанню і розвитку промисловості».

Голова правління УВЕА Андрій Конеченков, який брав участь в роботі конференції, зазначив: «Небажання реалізовувати новітні технологічні рішення в секторі «зеленої» енергетики часто підміняються складними і тривалими бюрократичними процедурами для реалізації нових проектів. Конференція у Варшаві дуже чітко продемонструвала як подібні дії політиків перешкоджають інвестиціям в потенційно швидко зростаючий сектор «зеленої» енергетики».

ЧОРНОБИЛЬ +30

Напередодні річниці Чорнобильської катастрофи, **24 квітня в столиці Білорусі Мінську** завершила свою роботу міжнародна конференція «Чорнобиль +30», що пройшла під егідою товариства «Зелена мережа» за підтримки київської філії фонду Генріха Бюлля (Німеччина), Всесвітньої вітроенергетичної асоціації, Європейської партії зелених і Білоруської партії «Зелені».

На відкритті форуму генеральний секретар Європейської партії зелених (ЕПЗ) Мар Гарсія Санз висловила сумнів, щодо того що людство отримало уроки з катастрофи на Чорнобильській АЕС, що сталася тридцять років тому. «Аварія показала, що прихильність ядерній енергетиці є серйозною помилкою, проте ми продовжуємо використовувати це джерело енергії», – сказала вона. У той же час вона зазначила, що відновлювані джерела енергії сьогодні «не розкіш, а необхідна трансформація, яка здатна забезпечити зростання добробуту людства».

На Форумі обговорювались питання, пов'язані із наслідками аварії на Чорнобильській АЕС, відновлюваної енергетики, енергозбереження та енергоефективності, сучасних тенденцій в енергетичній політиці Європейського союзу, а також можливих стратегій для енергетичного сектора Білорусі.

Перед учасниками конференції виступили представники Всесвітньої вітроенергетичної асоціації, екологічної організації Greenpeace, співробітники британського Королівського інституту міжнародних відносин (Чатем Хаус), білоруських Центру екологічних рішень і асоціації «Відновлювана енергетика», Всесвітньої інформаційної служби з енергетики, Національної академії наук Білорусі, Російської академії наук, Європарламенту, Програми розвитку ООН.

У своїй презентації Андрій Конеченков, голова правління УВЕА, віце-президент Всесвітньої вітроенергетичної асоціації зазначив: «Паризька декларація передбачає зменшення викидів в атмосферу парникових газів, і ключовим інструментом для втілення цього визнана відновлювана енергетика. Тому сьогодні вже немає сенсу поширювати міфи про дорогу «зелену» енергетику, треба її розвивати і як можна швидше, вирішуючи питання енергобезпеки в усьому світі».

ЕНЕРГО ВЕСНА В УКРАЇНІ

26 травня в Києві відбувся Енергетичний конгрес «Енерго Весна 2016», на якому міністр енергетики та вугільної промисловості України Ігор Насалик презентував стратегію роботи свого міністерства. Конгрес став реальною платформою для ефективного діалогу влади і бізнесу, об'єднавши провідних фахівців з України та зарубіжжя.

У своєму виступі Олександр Домбровський, в.о голови Комітету ВР з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та безпеки заявив, що за весь час незалежності України витратила колосальні суми на імпорт природного газу з інших країн, а також вела неефективну енергетичну політику. «Ми рухаємося в бік Енергетичного союзу з ЄС, а значить, ми будемо імплементувати всі європейські норми. Також, Україна подала план скорочення рівня викидів парникових газів. Після Паризького саміту, ми зобов'язані скорочувати викиди,» – зазначив Олександр Домбровський.

Голова Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики і комунальних послуг, Дмитро Вовк спрогнозував активізацію українського ринку відновлюваних джерел енергії в 2016-2018 роках. «2015 рік не є характерним оскільки саме в 2015 році проходили активні дії в зоні АТО, була зміна законодавства в середині року і галузь стабілізувалася тільки в кінці року. З огляду на інертність процесу, я вважаю, що в 2016-2018 роках ми повинні побачити збільшення потужності відновлюваних джерел енергії», – сказав Голова НКРЕКП. При цьому він додав, що ринок відновлюваних джерел енергії в Україні є привабливим для інвестування.

Заключна секція конгресу була присвячена питанням розвитку відновлюваної енергетики, в організації якої активну участь прийняла Українська вітроенергетична асоціація. Своїм баченням перспектив розвитку відновлюваної енергетики та пропозиціями щодо подолання існуючих сьогодні в галузі бар'єрів з учасниками енергетичного ринку країни поділилися Голова правління УВЕА, віце-президент Всесвітньої вітроенергетич-

ної асоціації Андрій Конеченков та Георгій Гелетуха, Голова правління Біоенергетичних асоціації України.

Організатором Енергетичного конгресу «Енерго Весна 2016» виступила компанія Nobles Fortune, співорганізатором – Міністерство енергетики та вугільної промисловості України при партнерстві з Українською вітроенергетичною асоціацією. Близько 250 делегатів взяли участь в роботі цього актуального і впливового заходу, присвяченого питанням українського ринку традиційної, відновлюваної енергетики та енергоефективності і енергозбереження.

ВІТРОЕНЕРГЕТИЧНА ПРОМИСЛОВІСТЬ – КЛЮЧОВИЙ ІНСТРУМЕНТ НОВОГО ЕНЕРГОРИНКУ ЄВРОПИ

Головна тема саміту WindEurope 2016 «Забезпечення переходу» (*Making transition work*), проведеного Європейською вітроенергетичною асоціацією в період **з 27 по 29 вересня в конгрес-центрі Гамбурга**, була присвячена питанням реалізації переходу до нової енергетичної системи Європи.

Саміт став своєрідним рекордом – понад 500 експертів виступили з доповідями в 50 секціях. Питання, які обговорювалися в ході саміту, охопили весь спектр тем, пов'язаних з вітроенергетичною галуззю – будь то розвиток технологій або ринків, питання політики і фінансів, сприйняття технології населенням або переоснащення вже діючих ВЕС, зберігання енергії, електрифікація транспорту, опалення або наслідки Brexit.

Виступаючи перед учасниками саміту, Джайлс Діксон, генеральний директор WindEurope, сказав: «Енергія вітру вже не є генерацією, якою добре доповнювати електроенергетичну структуру країни. Вітроенергетика сьогодні – це основна і невід'ємна частина електропостачання, яка в даний час в змозі задовольнити до 12% електроспоживання Європи. Вітроенергетика по праву є зрілою і значущою галуззю, яка забезпечує 330 тисяч робочих місць і мільярди євро європейського експорту».

Перед учасниками виступили віце-канцлер Німеччини Зігмар Габріель, віце-президент Єврокомісії Марош Шевчович, засновник Bloomberg New Energy Finance Майкл Лібрейх, провідні теоретики в галузі енергетики – американський соціальний філософ, економіст Джеремі Ріфкін і підприємець в області сонячної енергетики, експерт з питань зміни клімату Джеремі Леггетт, міністри, генеральні директори компаній, офіційні особи ЄС.

Марош Шевчович, віце-президент ЄС, що відповідає за Енергетичний Союз, який назвав вітроенергетику «серцем відновлюваної енергетики ЄС», в своєму виступі на відкритті саміту зазначив: «Всі ми тут сьогодні згодні з тим, що енергетичний перехід має економічне обґрунтування. Мова не йде про енергетичний перехід, йдеться про економічний перехід». Коментуючи цілі, узгоджені на конференції ООН з клімату в Парижі, Шевчович підкреслив: «Ми хочемо прискорити успіх відновлюваних джерел енергії. Енергія вітру грає ключову роль в цьому процесі. До 2030 року, принаймні, 50% електроспоживання і 27% загального енергозабезпечення ЄС повинні бути за рахунок відновлюваних джерел енергії. Абсолютно ясно, що це єдиний шлях вперед».

«Саміт WindEurope 2016 і виставка WindEurope Hamburg стали не тільки ключовими подіями в області світової відновлюваної енергетики, а й підтвердили стратегічне значення вітроенергетичної промисловості для енергетичного переходу країн Євросоюзу», – зазначив Андрій Конеченков, Голова правління УВЕА, віце-президент Всесвітньої вітроенергетичної асоціації. – У зв'язку з переходом України на новий енергетичний ринок, вітроенергетична промисловість в нашій країні повинна стати одним із стратегічних напрямків в розвитку майбутнього енергосектора країни, слідуючи енергетичній політиці країн Євросоюзу».

SEF-2016 KYIV

8-й Міжнародний форум і виставка сталої енергетики в Україні «SEF 2016 KYIV» успішно пройшов **11-12 жовтня в Києві**. Головні теми форуму були присвячені умовам ведення бізнесу в області ВДЕ та енергоефективності в Україні з урахуванням недавніх змін в національному законодавстві, програмам фінансування в галузі відновлюваної енергетики та енергоефективності і енергозбереження, а також виробленню моделі взаємодії бізнесу з державними органами.

Спеціальні фокус-сесії були присвячені енергоефективним рішенням для підприємств країни, новітнім тенденціям і особливостям розвитку різних видів ВДЕ в Україні, сталої енергетики в транспортній галузі.

В роботі Форуму прийняли участь Голова Держенергоефективності пан Сергій Савчук, Міністр екології та природних ресурсів України пан Остап Семерак, президент Watch Energy Group, екс-депутат Бундестагу пан Ганс-Йозеф Фелл, представники українських та іноземних компаній, що працюють в секторі ВДЕ і ЕЕ, міжнародні та українські експерти з енергетики.

У своєму вітальному слові Голова Держенергоефективності пан Сергій Савчук зазначив: «Всього скорочено і замінено за два опалювальні сезони лише по трьом категоріям споживачів – це теплокомуненерго, це бюджетна сфера, це населення, я свідомо не беру промисловість, бо тут не включені території, на яких проводяться зараз військові дії, – 7,2 млрд кубічних метрів газу, за які ми не заплатили ані на захід, ані на схід. Я думаю, що нам є чим рухатись далі,... Спільно з бізнес спільнотою, з неурядовими організаціями разом з представниками влади потрібно допрацювати і продовжити затвердження тої регуляторної бази, яка дасть можливість надійно повертати інвестиції і реалізовувати проекти».

«Насправді часи, в яких ми живемо, є унікальними часами. Україна є першою країною в Європі, яка підписала і ратифікувала Паризьку угоду. Угода, яка покликана поглибити правила боротьби зі зміною клімату і відновлювана енергетика у цій угоді грає чи не найголовнішу роль», – підкреслив Міністр екології та природних ресурсів України пан Остап Семерак.

WWEC 2016 TOKIO

«Зосередження зусиль для розвитку вітроенергетики в Японії і в світі» – під таким гаслом у столиці Японії Токіо пройшла 15 міжнародна вітроенергетична конференція WWEC 2016 Токуо. Близько 500 учасників з 33 країн світу взяли участь у триденній роботі конференції, яка відбулася з **31 жовтня по**

2 листопада. Організаторами WWEC 2016 Токуо виступили Всесвітня вітроенергетична асоціація і Вітроенергетична асоціація Японії.

На конференції обговорювалися всі аспекти світового вітроенергетичного сектору – від існуючих в різних країнах політик і науково-технічних розробок, до виробництва і експлуатації вітротурбін. Крім того учасники конференції розглядали питання, пов'язані з соціальним сприйняттям вітроенергетичної технології та набираючим широку популярність в світі рухом за колективне використання вітроенергетичної технології місцевими громадами.

Основним посланням, яке прозвучало в більшості виступів представників японського уряду, учасників з Японії та інших країн, було нагадування про прийняту мирову угоду, досягнуту на Конференції зі зміни клімату ООН в Парижі. Саме Паризька хартія відкриває шлях до майбутнього 100% використання відновлюваних джерел енергії для всіх країн світу.

У роботі конференції активну участь взяли представники Української вітроенергетичної асоціації, ставши модераторами двох секцій, одна з яких була присвячена новим проектам ВЕС, реалізованим на ринках, що розвиваються, друга – дослідженням, проведеним в області офшорних вітротурбін.

Напередодні конференції в Марракеші національними НУО України за участю УВЕА були вироблені чіткі вимоги до офіційної делегації з України на COP22. Серед основних – прийняття на Національному рівні політики поетапного переходу України на 100% відновлюваної енергетики.

COP 22. МАРРАКЕШ

На конференції Сторін Рамкової конвенції ООН з питань зміни клімату (COP22), що проходила з **7 по 18 листопада** 2016 року в місті **Марракеш Королівства Марокко**, 48 країн світу заявили, що не пізніше 2050 року готові реалізувати свої амбітні плани по переходу на 100% використання відновлюваних джерел енергії. Головне питання, що розглядалося на конференції, в роботі якої взяли участь понад 20 тисяч делегатів з 196 країн світу, було пов'язано з довгостроковим фінансуванням боротьби зі зміною клімату. Присутні на конференції представники країн виступили за повну відмову від використання вугілля – одного із основних джерел глобального потепління.

В рамках запланованих паралельних заходів на COP22 Фонд Гайнріха Бьоля провів семінар: «Розширення ЄС: просування кліматичних амбіцій», на якому виступив Андрій Конеченков, віце-президент WWEA і голова правління УВЕА. Його виступ був присвячений розгляду факторів, що впливають на розвиток ВДЕ і широкомасштабне інвестування в «зелену» енергетику.

СИСТЕМИ ГАРАНТОВАНОГО ЕЛЕКТРОПОСТАЧАННЯ І АВТОМАТИЗАЦІЇ

23 листопада 2016 року в Торгово-промисловій палаті України відбулася п'ята галузева електротехнічна конференція «Системи гарантованого електропостачання і автоматизації 2016», організатором якої виступив журнал «Сети и Бизнес». Це третя конференція, в якій УВЕА разом з організаторами бере участь у відкритті і виступає інформаційним партнером.

Тематика конференції включала напрямки відновлюваної енергетики, автоматизації та безпеки виробничих процесів, проектування та реалізації енергоефективних систем, а також галузеві рішення на базі електротехнічного обладнання.

Використанню енергії вітру присвятив свою доповідь Андрій Конеченков, голова правління УВЕА. «Ця галузь розвивається дуже швидкими темпами в усьому світі. І це не дивно, адже вітер – це ресурс, за який не потрібно платити, вітроелектростанції не використовують водні ресурси для своєї роботи, не забруднюють атмосферу, не димлять і не викидають в атмосферу вуглекислий газ, – розповів Голова правління УВЕА, – Галузь сприяє створенню нових робочих місць.»

6 ВИВЧЕННЯ ВПЛИВУ ВЕС НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

Питання, пов'язані з впливом ВЕС на навколишнє середовище, флору і фауну, завжди знаходяться в центрі уваги УВЕА. Експерти асоціації неодноразово зустрічались з представниками екологічних організацій і місцевих громад, де працюють ВЕС або плануються до будівництва, проводили круглі столи, приймали участь у громадських слуханнях щодо майбутніх ВЕС. Для більш тісного співробітництва з провідними в цій області навчально-дослідними закладами України – Мелітопольським державним педагогічним університетом ім. Богдана Хмельницького, Азово-Чорноморською орнітологічною станцією, та науковим центром «Біорізноманіття» був підписаний Меморандум про партнерство та співпрацю (див. розділ «Розширення партнерства»).

ОЦІНКА ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ПРИРОДНИХ КОМПЛЕКСІВ НА ТЕРИТОРІЯХ СУЧАСНИХ ВЕС

19 жовтня у Запорізькій області на Ботієвській ВЕС, що належить компанії Вінд Пауер (ДТЕК), відбулося Засідання робочої групи з впровадження

сучасних технологій з оцінки та збереженню природних комплексів. Цей захід був організований Навчально-науковим центром «Біорізноманіття» Мелітопольського Державного педагогічного університету ім. Богдана Хмельницького (ННЦ «Біорізноманіття» МДПУ), Українською вітроенергетичною асоціацією і компанією Вінд Пауер. Метою заходу стало обговорення стану сучасних моніторингових досліджень природних комплексів на прикладі Ботієвської ВЕС, і використання досвіду проведення моніторингу природних комплексів та його впровадження на інших площадках ВЕС в Україні.

У своєму виступі Валерій Сіохін, директор ННЦ «Біорізноманіття» МДПУ презентував стратегічний підхід до проведення моніторингу сезонних орнітокомплексів та трансконтинентальних міграцій птахів, природних комплексів у межах площадки Ботієвської ВЕС на період усіх технологічних етапів – від проектування до будівництва та експлуатації. «Саме на етапі проектування ВЕС, – підкреслив пан Сіохін, – готуються попередній експертний

висновок, який визначає можливість будівництва ВЕС на цій території, Науковий звіт і експертний висновок на період формування ОВНС (планування будівництва), а також Науковий звіт з моніторингу природних комплексів і оцінка впливу ВЕС в період будівництва і експлуатації.

Експерти ННЦ «Біорізноманіття» МДПУ – Петро Горлов, керівник лабораторії моніторингу біорізноманіття техногенних територій та науковий співробітник Олександр Анненков представили свої авторські розробки з оцінки впливу ВЕС на сезонні комплекси птахів та їх міграції та математичні моделі з програмним забезпеченням і комп'ютерним моделюванням міграцій птахів на площадках ВЕС (на базі Ботієвської ВЕС) та у регіональному аспекті.

Наступного дня учасники Засідання робочої групи відвідали моніторинговий полігон на острові Бірючий, Азово-Сиваського національного природного парку, де були представлені результати проведення досліджень природних комплексів з використанням сучасних авторських методик.

«Будівництво нових ВЕС, це шлях до енерго незалежності з використанням «зелених» енер-

готехнологій, економічний розвиток регіонів та створення нових робочих місць, – зазначив в своїй презентації Андрій Конеченков, голова правління УВЕА, віце-президент Всесвітньої вітроенергетичної асоціації, – але процес проектування та будівництва будь-яких енергооб'єктів має відбуватися з чітким дотриманням екологічного законодавства, як національного, так і міжнародного. Подібні заходи є вкрай важливими не лише для експертів, але й для громадськості, яка хоче більше знати про сучасну вітроенергетику і її можливий вплив на довкілля».

На жаль, сьогодні в Україні ще трапляються випадки, коли місцевий бізнес гальмує процес впровадження відновлюваної енергетики, не зважаючи на висновки експертів щодо дотримання екологічного законодавства при розробці нових проектів, залучаючи при цьому місцеву громадськість, лякаючи її техногенними наслідками. «Сучасна вітроенергетика вже довела свою екологічність в усьому світі, і той, хто сьогодні виступає проти відновлюваної енергетики, і вітроенергетики зокрема, створює бар'єри на шляху посилення енергетичної безпеки і незалежності країни,» – підкреслює А. Конеченков.

7 РОЗШИРЕННЯ ПАРТНЕРСТВА

Один із напрямків діяльності УВЕА у 2016 році був присвячений розширенню партнерства з іншими провідними організаціями енергетичного ринку країни, їх залученню до спільного знаходження рішень викликам, що стоять перед національною вітроенергетичною галуззю. Так у 2016 році було підписано ряд меморандумів про партнерство та співпрацю.

МЕМОРАНДУМ ПРО ПАРТНЕРСТВО ТА СПІВРОБІТНИЦТВО З АСОЦІАЦІЄЮ «УКРГІДРОЕНЕРГО»

7 квітня 2016 року відбулося підписання Меморандуму про партнерство та співробітництво між ВГО «Асоціація «Укргідроенерго» та Українською вітроенергетичною асоціацією.

Підписанням цього Меморандуму Сторони підтвердили намір направити свої зусилля на ефективну співпрацю з розвитку збалансованого енергетичного сектора України і, зокрема, сприяти поширенню кращої практики і досвіду по використанню гідроенергетичних і вітроенергетичних технологій в електроенергетиці, з розвитку національного виробництва відповідного устаткування.

Вітро- та гідроенергетика є провідними технологіями відновлюваної енергетики. Поєднання гідроенергетичних і вітроенергетичних потужностей в енергобалансі країни істотно підвищує стабільність роботи енергомережі. Саме тому особливо увагу в

своєму партнерство обидві асоціації планують приділяти питанню розвитку спільних проектів з використанням гідро і вітро технологій. Під час обговорення подальшої співпраці представники Асоціації «Укргідроенерго» наголосили на важливості участі профільних асоціацій в законодавчому процесі.

Голова правління Української вітроенергетичної асоціації Андрій Конеченков зазначив: «Участь профільних асоціацій у створенні нової моделі енергоринку дозволить вирішити комплекс питань, пов'язаних з переходом до нової енергетичної системи, заснованої на широкомасштабному використанні місцевих енергоресурсів».

МЕМОРАНДУМ ПРО ПАРТНЕРСТВО І СПІВРОБІТНИЦТВО З ПРОВІДНИМИ ЕКСПЕРТАМИ УКРАЇНИ В ОБЛАСТІ ФЛОРИ І ФАУНИ

11 липня 2016 року був підписаний Меморандум про партнерство та співпрацю між Мелітопольським державним педагогічним університетом ім. Богдана Хмельницького, Азово-Чорноморською орнітологічною станцією, науковим центром «Біорізноманіття» та Українською вітроенергетичною асоціацією.

Підписанням Меморандуму Сторони засвідчили свої наміри спрямувати зусилля на ефективну співпрацю, націлену на розвиток відновлюваних джерел енергії в Україні.

Сторони визначили комплекс заходів щодо попередження або обмеження небезпечних дій економічної діяльності на навколишнє середовище, що забезпечують дотримання необхідних вимог природоохоронного законодавства, пов'язаних з безпекою навколишнього середовища, збереженням природних комплексів шляхом організації та проведення моніторингу на територіях ВЕС.

Взаємодія з провідними експертами в області флори і фауни при реалізації проекту має першорядне значення. Енергія вітру повинна не тільки забезпечувати місцеве населення чистою електроенергією і новими робочими місцями, а й створювати комфортні умови для життя майбутніх поколінь, не завдаючи шкоди навколишньому середовищу.

МЕМОРАНДУМ ПРО ПАРТНЕРСТВО ТА СПІВПРАЦЮ З ДП «ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ ПІВДЕННИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД»

Напередодні 25 річниці Дня незалежності України між Українською вітроенергетичною асоціацією та ДП «Виробниче об'єднання Південний машинобудівний завод» ім.О.М. Макарова» було підписано Меморандум про партнерство та співпрацю. Головною метою цього Меморандуму є розвиток вітроенергетичної промисловості Україні за сучасними міжнародними стандартами, у тому числі розвиток виробництва та сервісного обслуговування ліцензійних вітротурбін, розробка та впровадження нових вітроенергетичних проектів спільно з діючими компаніями, які вже працюють в національному вітроенергетичному секторі.

Сторони визначили основні завдання співпраці, включаючи обмін інформацією з питань впровадження вітроенергетичних технологій, у тому числі закордонних практик, регулювання відносин та стимулювання суб'єктів господарювання у вітроенергетичному секторі України, обмін інформацією, досвідом та матеріалами з питань залучення інвестицій, створення сприятливого інвестиційного клімату, розвиток партнерства у сфері відновлюваної енергетики між представниками електроенергетичного сектору України, країн Європейського Союзу, світу.

«Співпраця між фахівцями найпотужнішого машинобудівного підприємства України – «Південний машинобудівний завод» та фахівцями провідних національних вітроенергетичних компаній – членів УВЕА може запобігти непередбаченим бар'єрам сучасного розвитку вітроенергетичної промисловості», – зазначив Андрій Конеченков, голова правління УВЕА, віце-президент Всесвітньої вітроенергетичної асоціації.

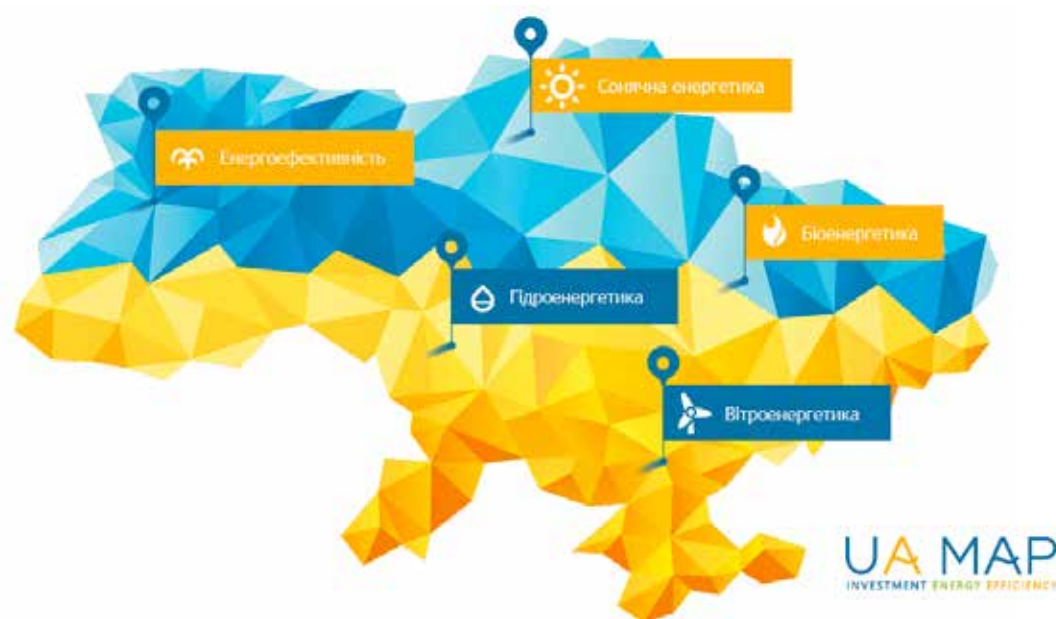
МЕМОРАНДУМ ПРО ПАРТНЕРСТВО ТА СПІВПРАЦЮ З НАЦІОНАЛЬНИМ АВІАЦІЙНИМ УНІВЕРСИТЕТОМ УКРАЇНИ

Меморандум про партнерство та співпрацю між Національним авіаційним університетом України та УВЕА був підписаний 29 липня. В рамках Меморандуму Сторони домовились про співробітництво в галузі розвитку відновлюваної енергетики України та проведення спільних досліджень з оцінки впливу нових ВЕС на навколишнє середовище.

МЕМОРАНДУМ ПРО ПАРТНЕРСТВО ТА СПІВПРАЦЮ З ВСЕУКРАЇНСЬКОЮ АГЕНЦІЄЮ ІНВЕСТИЦІЙ ТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Усвідомлюючи необхідність співробітництва як дієвого інструменту в формуванні сучасних стратегій в розвитку вітроенергетики, сонячної та водневої енергетики, 31 серпня був підписаний Меморандум про партнерство та співпрацю між Українською вітроенергетичною асоціацією та ГО «Всеукраїнська агенція інвестицій та сталого розвитку». До головних завдань та шляхів взаємодії між сторонами включено обмін інформацією з питань впровадження вітроенергетичних, сонячних та водневих технологій, у тому числі закордонних практик, та створення спільних продуктів, направлених на сталий розвиток в енергетичному секторі України.

В рамках Меморандуму Сторонами створена Інвестиційна інтерактивна мапа України UA MAP. Карта містить докладну інформацію про реалізовані проекти з енергоефективності та відновлюваної енергетики, а також ті, що перебувають на стадії реалізації й потенційні проекти, що потребують залучення інвестицій.

ЧЛЕНИ УВЕА

SIEMENS

Vestas

Fuhrlander
ВИНДТЕХНОЛОДЖИ

D.TEK

Wind parks
of Ukraine

VINDCRAFT UKRAINA.

GÜRIŞ

EKO
ОПТИМА

СИВАШЕНЕРГОПРОМ

KONKORD
GROUP

WIND ENERGY
PROJECT LLC

DNV·GL

WindGuard

DENTONS

Asters

SAYENKO
KHARENKO

SPENSER &
KAUFFMANN
ATTORNEYS AT LAW

AMAI SEE
Insurance Brokers

DEALEX
WE CARE

TeplodarPV

Екозахист
професійні екологічні послуги

UWEA

UKRTOWER

**Ukrainian Wind Energy Agency is your reliable information partner
in the global wind industry**

**Українське вітроенергетичне агентство – Ваш надійний інформаційний
партнер у світовій вітроенергетичній промисловості**

Ukrainian Wind Energy Agency

UWEA LLC

39/41 Shota Rustaveli str., of. 918
Kiev 01019 Ukraine
tel. +38044 2232996
e-mail: uwea@i.ua

Українське вітроенергетичне агентство

ТОВ УВЕА

вул. Шота Руставелі 39/41, оф.918
Київ 01019 Україна
тел. +38044 2232996
ел.почта: uwea@i.ua

**ЕНЕРГО
ВЕСНА
2017**

Україна
Fairmont Grand
Hotel Kyiv

**II Енергетичний
Конгрес**

30 ТРАВНЯ 2017

► *Чиста Енергія*

**Nobles
Fortune**
adding value

noblesfortune.com